I

(Seadusandlikud aktid)

MÄÄRUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2021/690,

28. aprill 2021,

millega luuakse siseturu, ettevõtjate, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna ja Euroopa statistika programm („ühtse turu programm“) ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2, artiklit 114, artikli 168 lõike 4 punkti b ning artikleid 173 ja 338,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust, ([1])

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust, ([2])

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Siseturg on üks liidu nurgakividest. Alates selle loomisest on siseturg olnud oluline majanduskasvu, konkurentsivõime ja tööhõive edendaja ning see peaks ka edaspidi tooma võrdselt kasu kõigile kodanikele ja ettevõtjatele. See on loonud uusi võimalusi ja mastaabisäästu liidu ettevõtjatele, eelkõige mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd), ning tugevdanud nende tööstusalast konkurentsivõimet. Siseturg on aidanud luua töökohti ning pakkunud tarbijatele madalamate hindadega laiemat valikut kvaliteetseid tooteid ja teenuseid. See on jätkuvalt vahend, mis aitab üles ehitada integreeritumat turgu ning tugevamat, tasakaalustatumat ja õiglasemat majandust. Siseturg on üks liidu tähtsamatest saavutustest ja olulisim vahend üha enam üleilmastuvas maailmas, samuti on see keskne element, et saavutada rohe- ja digipööre kestlikule majandusele üleminekuks ning reageerida kliimamuutustest tulenevale suurenevale survele.

([1]) ELT C 62, 15.2.2019, lk 40.
([2]) ELT C 86, 7.3.2019, lk 259.
([3]) Euroopa Parlamendi 12. veebruari 2019. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 13. aprilli 2021. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 27. aprilli 2021. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

(2) Siseturg peab pidevalt kohanema kiiresti muutuva keskkonnaga, mida iseloomustab digirevolutsioon ja üleilmastumine. Uus digitaalse innovatsiooni ajastu pakub ettevõtjatele ja üksikisikutele jätkuvalt võimalusi, loob uusi tooteid, teenuseid, protsesse ja ärimudeleid ning võimalusi tõhusaks kvaliteetse statistika tegemiseks. Samas tekitab see küsimusi reguleerimise, täitmise tagamise, tarbijakaitse ja ohutuse valdkonnas.

(3) Märkimisväärne osa liidu õigusest toetab siseturu toimimist. See puudutab eelkõige konkurentsivõimet, standardimist, vastastikust tunnustamist, vastavushindamist, tarbijakaitset ja turujärelevalvet. Samuti puudutab see õigusnorme, mis käsitlevad äri-, kaubandus- ja finantstehinguid, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonda, Euroopa statistika tegemist ning ausa konkurentsi edendamist. See märkimisväärne osa liidu õigusest tagab võrdsed võimalused, mis on tarbijatele ja ettevõtetele kasutoova siseturu toimimiseks hädavajalikud.

(4) Samas esineb endiselt ja tekib ka uusi siseturu nõuetekohast toimimist takistavaid diskrimineerivaid, põhjendamatuid ja ebaproportsionaalseid tõkkeid. Õigusnormide vastuvõtmine on vaid esimene samm, samavõrd tähtis on nende rakendamine. Olemasolevate õigusnormide täitmise tagamisega seotud praegused väljakutsed, tõkked kaupade ja teenuste vabale liikumisele ning piiriüleste riigihangete vähesus piiravad ettevõtjate ja tarbijate võimalusi. Lõpuks on nende takistuste kõrvaldamise puhul küsimus kodanike usalduses liidu vastu ning samuti usus selle suutlikkusse saavutada tulemusi, luua töökohti ja majanduskasvu, kaitstes samal ajal avalikku huvi.

(5) Varem on ettevõtjate, sealhulgas VKEde konkurentsivõime, tarbijakaitse, finantsteenuste tarbijate ja lõppkasutajate, finantsteenuste poliitika kujundamise ning taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonnas olnud eraldi liidu tegevusprogrammid. Mõningaid täiendavaid tegevusi rahastati otse siseturu eelarveridade alt. Nüüd on vaja ühtlustada ja kasutada eri meetmete vahelist sünergiat ning tagada paindlikum, läbipaistvam, lihtsustatum ja sujuvam raamistik, et rahastada tegevusi, mille eesmärk on saavutada hästi toimiv kestlik siseturg. Seetõttu tuleks luua uus programm, mis koondab varem nendest muudest programmidest ja muude asjaomaste eelarveridade alt rahastatud tegevused. See programm peaks sisaldama ka uusi algatusi, mille eesmärk on parandada siseturu toimimist, vältides samal ajal omavahel seotud liidu programmide ja meetmete dubleerimist.

(6) Euroopa statistika arendamine, tegemine ja levitamine vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 223/2009 ([4]) on toimunud eraldi Euroopa statistikaprogrammi kohaselt, mis loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 99/2013 ([5]). Euroopa statistika tegemise ja levitamise järjepidevuse tagamiseks peaks uus programm sisaldama ka eelmise Euroopa statistikaprogrammiga hõlmatud tegevusi, luues raamistiku Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks määruse (EÜ) nr 223/2009 alusel. Uue programmiga tuleks kehtestada Euroopa statistika finantsraamistik, et tagada kvaliteetne, võrreldav ja usaldusväärne Euroopa statistika, mis toetaks kõigi liidu poliitikavaldkondade kujundamist, elluviimist, seiret ja hindamist. Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks vajalik eeltingimus on ametialane sõltumatus.

(7) Seepärast on asjakohane luua programm, mille eesmärk on parandada siseturu toimimist, ettevõtjate, eelkõige VKEde konkurentsivõimet ja kestlikkust, standardimist, turujärelevalvet ja tarbijakaitset, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonda ning Euroopa statistikat (ühtse turu programm) (edaspidi „programm“). Programm tuleks kehtestada seitsmeks aastaks, et ühitada selle kehtivusaeg nõukogu määruses (EL, Euratom) 2020/2093 ([6]) sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 kehtivusajaga.

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2009. aasta määrus (EÜ) nr 223/2009 Euroopa statistika kohta ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ, Euratom) nr 1101/2008 (konfidentsiaalsete statistiliste andmete Euroopa Ühenduste Statistikaametile edastamise kohta), nõukogu määruse (EÜ) nr 322/97 (ühenduse statistika kohta) ja nõukogu otsuse 89/382/EMÜ, Euratom (millega luuakse Euroopa ühenduste statistikaprogrammi komitee) kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 87, 31.3.2009, lk 164).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2013. aasta määrus (EL) nr 99/2013 Euroopa statistikaprogrammi 2013–2017 kohta (ELT L 39, 9.2.2013, lk 12).

([6]) Nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2093, millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027 (ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 11).

(8) Programm peaks toetama siseturu nõuetekohast toimimist toetavate liidu õigusaktide kavandamist, rakendamist ja täitmise tagamist. Programm peaks toetama õigete tingimuste loomist, et anda suurem mõjuvõim kõigile siseturu osalistele, sealhulgas ettevõtjatele, kodanikele, sealhulgas tarbijatele, ning töötajatele, kodanikuühiskonna esindajatele ja avaliku sektori asutustele. Selleks peaks programmi eesmärk olema edendada ettevõtjate, eelkõige VKEde konkurentsivõimet, suutlikkuse suurendamist ja kestlikkust, sealhulgas nende ettevõtjate oma, kes tegutsevad turismisektoris. Ettevõtjate kestlikkus on oluline nende pikaajalise konkurentsivõime säilitamiseks ning aitab minna üle majanduslikult, keskkonnaalaselt ja sotsiaalselt kestlikumale liidule, mis peaks käima käsikäes digitaliseerimise ja kestlike äritavade rakendamisega. Programm peaks ka toetama tarbijakaitse ja ohutuse alaste normide täitmise tagamist. Samuti peaks see suurendama ettevõtjate ja üksikisikute teadlikkust oma õigustest, tagades neile õiged vahendid ning asjakohase teabe ja abi teadlike otsuste tegemiseks ning tugevdama nende osalust liidu poliitikakujundamises. Lisaks peaks programmi eesmärk olema tugevdada õigus- ja halduskoostööd, eelkõige koolitusprogrammide, parimate tavade vahetamise ning teadmiste ja pädevuste arendamise, sealhulgas strateegiliste riigihangete kasutamise kaudu. Programmi eesmärk peaks olema ka toetada liidu õigusakte rakendada aitavate kvaliteetsete liidu ja rahvusvaheliste standardite väljatöötamist ja normide koostamist, sealhulgas sidusrühmade laialdase kaasamise abil.

See peaks hõlmama finantsaruandluse ja auditeerimise valdkonda, aidates seeläbi kaasa liidu kapitaliturgude läbipaistvuse ja sujuva toimimise tagamisele ning investorikaitse parandamisele. Programmi eesmärk peaks olema ka selliste liidu õigusaktide rakendamise ja täitmise tagamise toetamine, millega tagatakse inimeste, loomade ja taimede hea tervis, inimeste ja loomade heaolu kaitse ning toidu- ja söödaohutus, austades samal ajal kestliku arengu põhimõtteid ning tagades kõrgetasemelise tarbijakaitse. Peale selle peaks programm toetama kvaliteetse Euroopa statistika tegemist kooskõlas määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatud ja Euroopa statistika tegevusjuhises üksikasjalikumalt kirjeldatud statistikapõhimõtetega.

(9) Kaasaegne siseturg, mis põhineb õigluse, läbipaistvuse ja vastastikuse usalduse põhimõtetel, edendab konkurentsi ning toob kasu tarbijatele, ettevõtjatele ja töötajatele. Pidevalt muutuva teenuste siseturu võimaluste parem ärakasutamine peaks aitama liidu ettevõtjatel luua töökohti ja laieneda piiriüleselt, pakkuda suuremat valikut teenuseid parema hinnaga ning säilitada kõrged standardid tarbijatele ja töötajatele. Selle saavutamiseks peaks programm aitama paremini jälgida siseturu arenguid, samuti tuvastada ja kõrvaldada allesjäänud diskrimineerivad, põhjendamatud ja ebaproportsionaalsed tõkked, ning tagama, et õigusraamistik võimaldaks arvestada kõigi innovatsioonivormidega, sealhulgas uued tehnoloogilised arengud ja protsessid, teenuste valdkonna innovaatilised ärimudelid, koostöö- ja sotsiaalmajanduse mudelid, sotsiaalne innovatsioon ja mittetehnoloogiline innovatsioon.

(10) Õiguslikud siseturutakistused on paljude tööstustoodete puhul kõrvaldatud ennetusmehhanismide ja ühiste normide vastuvõtmise abil ning vastavate liidu normide puudumisel vastastikuse tunnustamise põhimõtte rakendamise kaudu. Valdkondades, kus liidu õigusaktid puuduvad, kohaldub vastastikuse tunnustamise põhimõte, tähendades, et ühes liikmesriigis seaduslikult turustatavate kaupade suhtes kehtib vaba liikumise õigus ja neid võib müüa teises liikmesriigis. Kui asjaomasel liikmesriigil on põhjust olla nende kaupade turustamise vastu, võib ta kehtestada piirangu, tingimusel et selline piirang on mittediskrimineeriv, põhjendatud õiguspäraste avaliku huvi eesmärkidega, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 36 või mida Euroopa Kohtu praktika tunnustab avalikust huvist tuleneva ülekaaluka põhjusena ning mis on proportsionaalne taotletava eesmärgiga. Vastastikuse tunnustamise puudulik kohaldamine, näiteks põhjendamatute või ebaproportsionaalsete piirangute kehtestamine, raskendab äriühingute pääsu teiste liikmesriikide turgudele. Vaatamata turu suurele

integreeritusele kaupade valdkonnas, toob see olukord kaasa kaotatud võimalusi majanduse jaoks üldiselt. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/515 ([7]) vastuvõtmine aitab eeldatavasti suurendada majanduslikku kasu selles valdkonnas. Seepärast peaks programmi eesmärk olema parandada vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamist kaupade valdkonnas, realiseerides selle täieliku potentsiaali. See peaks samuti vähendama ebaseaduslike ja nõuetele mittevastavate kaupade turule jõudmist, tehes seda eesmärgipärase teadlikkuse suurendamise ja koolitamise kaudu ning toetades määruses (EL) 2019/515 osutatud toodete kontaktpunkte ja parandades pädevate asutuste vahelist vastastikuse tunnustamise alast koostööd.

(11) Uued õigusliku reguleerimise ja täitmise tagamisega seonduvad probleemid on seotud digirevolutsiooni tõttu kiiresti muutuva keskkonnaga ning hõlmavad näiteks selliseid küsimusi nagu küberturvalisus, andmekaitse ja eraelu puutumatus, asjade internet, tehisintellekt ja nendega seotud eetikanormid. Tooteohutust käsitlevate rangete õigusnormide olemasolu ja selgus vastutuse osas on vajalikud, et tagada liidu kodanikele, sealhulgas tarbijatele, ja ettevõtjatele kahju korral kaitse saamine. Seepärast peaks programm aitama kiiresti kohandada ja paremini täita liidu tootevastutuse korda, mis edendab innovatsiooni, tagades samal ajal kasutajate ohutuse ja turvalisuse.

(12) Liidu õigusele mittevastavate toodete, sealhulgas kolmandatest riikidest imporditud toodete turule laskmine ohustab liidu kodanikke, sealhulgas tarbijaid ning muid lõppkasutajad. Ettevõtjad, kes müüvad nõuetele vastavaid tooteid traditsiooniliste või elektrooniliste vahendite abil, seisavad silmitsi moonutatud konkurentsiga nende ettevõtjate poolt, kes eiravad norme kas teadmatusest, tahtlikult konkurentsieelise saamise eesmärgil või liidu killustatud turujärelevalve tõttu. Turujärelevalveasutused on sageli alarahastatud ja nende tegevusulatus jääb ühe riigi piiresse, samal ajal kui ettevõtjad kauplevad liidu või isegi ülemaailmsel tasandil. Turujärelevalveasutustel on eelkõige e-kaubanduse puhul suuri raskusi nõuetele mittevastavate kolmandatest riikidest imporditud toodete jälgimisega, et teha kindlaks nende jurisdiktsioonis vastutav ettevõtja.

Neil on suuri raskusi ka riskihindamiste ja uuringute läbiviimisega, sest neil puudub toodetele füüsiline juurdepääs. Seepärast peaks programm püüdma parandada toodete nõuetele vastavust, suurendades teadlikkust kohaldatavatest liidu tooteohutuse normidest, tõhustades vastavuse kontrollimist kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1020 ([8]) ning edendades täitevasutuste tihedamat piiriülest koostööd. Samuti peaks programm kaasa aitama olemasoleva turujärelevalve raamistiku tugevdamisele, toetama eri liikmesriikide turujärelevalveasutuste ühismeetmeid, parandama teabevahetust ning edendama turujärelevalvetoimingute lähendamist ja tihedamat lõimimist. Selleks peaks programm eelkõige tagama määrusega (EL) 2019/1020 kehtestatud uute nõuete range täitmise, et vältida nõuetele mittevastavate toodete müümist tarbijatele ning muudele lõppkasutajatele. Programm peaks seega suurendama kogu liidu turujärelevalveasutuste suutlikkust, aitama saavutada suurema ühtsuse normide täitmise tagamisel liikmesriikide vahel ning võimaldama liikmesriikidel saada siseturust majanduskasvu ja kestlikkuse seisukohast võrdselt kasu.

(13) Kuigi programm ei hõlma eesmärke ega meetmeid, mis toetaksid intellektuaalomandiõiguste kaitset, tuleks sellest olenemata pidada meeles, et sageli ei vasta võltsitud tooted liidu õigusaktides sätestatud tooteohutuse ja tarbijakaitse nõuetele ning kujutavad endast ohtu tarbijate tervisele ja ohutusele, eelkõige kui selliseid tooteid ostetakse veebist. Seepärast peaks programm suurendama koostoimet teiste liidu intellektuaalomandiõiguste kaitse valdkonna programmidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse integreeritud piirihalduse fondi osana tollikontrolli seadmete soetamise toetuse instrument) loodud tollikontrolli seadmete instrument.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrus (EL) 2019/515, mis käsitleb teises liikmesriigis seaduslikult turustatavate kaupade vastastikust tunnustamist ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 764/2008 (ELT L 91, 29.3.2019, lk 1).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1020 turujärelevalve ja toodete vastavuse kohta ning millega muudetakse direktiivi 2004/42/EÜ ja määruseid (EÜ) nr 765/2008 ja (EL) nr 305/2011 (ELT L 169, 25.6.2019, lk 1).

(14) Selleks et hõlbustada selliste harmoneeritud toodete kategooriate nõuetele vastavust, millega kaasneb suurem risk, on liit on loonud vastavushindamisasutuste akrediteerimissüsteemi, mille raames kontrollitakse nende pädevust, erapooletust ja sõltumatust. On oluline, et vastavushindamisasutused oleksid usaldusväärsed ja pädevad, kuna nad kontrollivad enne toodete turulelaskmist nende vastavust ohutusnõuetele. Praegu on peamine ülesanne jätkata akrediteerimissüsteemi hoidmist tehnika viimasel tasemel ja tagada, et süsteemi kohaldataks kogu liidus ühetaolise rangusega. Seepärast tuleks programmiga toetada meetmeid, millega tagatakse eelkõige akrediteerimist kasutades, et vastavushindamisasutused täidavad jätkuvalt selliseid regulatiivseid nõudeid nagu erapooletus ja sõltumatus. Samuti peaks programm toetama meetmeid, millega tõhustatakse Euroopa akrediteerimissüsteemi, eeskätt uutes poliitikavaldkondades, toetades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 765/2008 ([9]) osutatud Euroopa akrediteerimiskoostöö organisatsiooni.

(15) Võrgupõhiste kaubandus- ja reisiteenuste arengu tõttu ei tunne tarbijaturud enam riigipiire ja seepärast on oluline tagada, et liidus elavatele tarbijatele oleks tagatud samasugune kõrgetasemeline kaitse, kui kaupu ja teenuseid imporditakse kolmandates riikides asuvatelt ettevõtjatelt, sealhulgas kui neid kaupu ja teenuseid müüakse veebis. Sellest tulenevalt peaks programm võimaldama vajaduse korral toetada koostööd kolmandates riikides asuvate asjakohaste asutustega, näiteks selleks, et vahetada teavet nõuetele mittevastavate toodete kohta.

(16) Avaliku sektori asutused kasutavad riigihankeid selleks, et tagada kulutatud avaliku sektori raha eest hea väärtus ning aidata muuta siseturg innovaatilisemaks, kestlikumaks, kaasavamaks ja konkurentsivõimelisemaks. See hõlmab hankelepingute sõlmimisel vastavalt parima hinna ja kvaliteedi suhtele selliste hindamiskriteeriumide kohaldamist, mis ei tee kindlaks mitte üksnes majanduslikult soodsaimat pakkumist, vaid ka soodsaima pakkumise üldsuse jaoks suurima väärtuse saamiseks. Kui see on kooskõlas kohaldatava liidu õigusega, tuleks võtta arvesse keskkonnaalaseid, õiglase kaubanduse ja sotsiaalseid aspekte ning suurte taristuprojektide puhul tuleks soodustada hankelepingute osadeks jagamist. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/23/EL, ([10]) 2014/24/EL ([11]) ja 2014/25/EL ([12]) on sätestatud liidu sisemajanduse koguproduktist 14 % moodustava riigihangete turu integratsiooni ja tõhusa toimimise õigusraamistik, mis on kasulik avaliku sektori asutustele, ettevõtjatele ja kodanikele, sealhulgas tarbijatele. Nõuetekohaselt rakendatud riigihanke reeglid on siseturu tugevdamise ning liidu ettevõtjate kasvu ja liidu töökohtade arvu suurendamise oluline vahend. Seepärast tuleks programmiga toetada meetmeid, millega tagatakse strateegiliste riigihangete laialdasem kasutuselevõtt ja avaliku sektori hankijate tegevuse kutseliseks muutmine, lihtsustatakse ja parandatakse VKEde pääsu hanketurgudele, eelkõige nõustamisteenuste ja koolituse kaudu, ning tagatakse läbipaistvuse ja aususe suurenemine ning paremad andmed, digipöörde kiirendamine hangete valdkonnas ja ühishangete edendamine, tugevdades selleks partnerluspõhist lähenemisviisi liikmesriikidega, andmete kogumise ja analüüsi parandamine, muu hulgas asjaomaste IT-vahendite arendamise kaudu, ning tagatakse kogemuste ja heade tavade vahetamise toetamine, tuginemine Euroopa ja rahvusvahelistele standarditele, suuniste andmine, kasulike kaubanduslepingute edendamine, koostöö tugevdamine riiklike ametiasutuste vahel ja katseprojektide käivitamine.

(17) Programmi eesmärkide saavutamiseks ning kodanike ja ettevõtjate elu lihtsustamiseks on vaja üha enam digitaliseeritud ja täielikult kättesaadavaid kvaliteetseid kasutajakeskseid avalikke teenuseid. Samuti tuleb tõhustada jõupingutusi e-halduse ja e-valitsuse valdkonnas, tagades samal ajal asjakohase andmekaitse ja eraelu puutumatuse. See tähendab, et haldusasutused peavad osalema kõnealuste avalike teenuste loomises koos kodanike ja ettevõtjatega. Peale selle nõuab piiriülese tegevuse pidev ja kindel kasv siseturul, et kättesaadav oleks ajakohane, täpne ja lihtsasti mõistetav teave ettevõtjate ja kodanike õiguste kohta. See tähendab, et tuleks esitada haldusformaalsusi selgitav lihtsustatud teave. Lisaks on väga oluline õigusnõustamine ja abi riikidevahelisel tasandil tekkinud probleemide lahendamisel. Samuti tuleks avaliku sektori asutusi nende eesmärkide saavutamisel toetada, näiteks luues lihtsal ja tõhusal viisil ühenduse riiklike haldusasutuste vahel ning andes teavet ja hõlbustades teabevahetust,

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. juuli 2008. aasta määrus (EÜ) nr 765/2008, millega sätestatakse akrediteerimise ja turujärelevalve nõuded seoses toodete turustamisega ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 339/93 (ELT L 218, 13.8.2008, lk 30).

([10]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1).

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EL, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243).

mis selgitab siseturu toimimist reaalsuses. Sellega seoses on juba tähtis roll olemasolevatel siseturu haldamise vahenditel ning nende kvaliteeti, nähtavust, läbipaistvust ja usaldusväärsust tuleks veelgi suurendada. Programm peaks seega toetama järgmisi olemasolevaid siseturu haldamise vahendeid: portaali „Teie Euroopa“, millest peaks saama tulevase ühtse digivärava alustala, portaali „Teie Euroopa Nõuanne“, SOLVITi, siseturu infosüsteemi ja ühtse turu tulemustabelit.

(18) Programm peaks toetama liidu õigusraamistiku väljatöötamist äriühinguõiguse ja äriühingute üldjuhtimise valdkonnas, ja lepinguõigust, et muuta ettevõtjad, eriti VKEd tõhusamaks ja konkurentsivõimelisemaks, pakkudes samal ajal kaitset sidusrühmadele, keda ettevõtjate tegevus mõjutab, ning et reageerida uutele poliitilistele väljakutsetele. Samuti peaks programm tagama asjaomase õigustiku nõuetekohase hindamise, rakendamise ja täitmise tagamise, sidusrühmade teavitamise ja abistamise ning teabevahetuse edendamise asjaomases valdkonnas. Programm peaks jätkuvalt toetama ka komisjoni algatusi andmepõhise majanduse ja innovatsiooni toetuseks selge ja hästi kohandatud õigusraamistiku loomiseks. Need algatused on vajalikud õiguskindluse suurendamiseks seoses lepinguõiguse ja lepinguväliste kohustustega, eelkõige seoses vastutuse, turvalisuse, eetika ja eraelu puutumatusega selliste kujunemisjärgus tehnoloogiate puhul nagu asjade internet, tehisintellekt, robootika ja 3D-printimine. Programmi eesmärk peaks olema andmepõhise äritegevuse arendamine, kuna selline äritegevus määrab liidu majanduse positsiooni ülemaailmses konkurentsis.

(19) Samuti peaks programm edendama rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust käsitleva liidu õigusraamistiku nõuetekohast ja täielikku rakendamist ja kohaldamist liikmesriikide poolt ning edasise poliitika väljatöötamist uute probleemide lahendamiseks kõnealustes valdkondades. Programm peaks ka toetama üleeuroopalist huvi pakkuvate rahvusvaheliste organisatsioonide, näiteks Euroopa Nõukogu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid hindava eksperdikomitee asjaomast tegevust.

(20) Finantsteenuste, finantsstabiilsuse ja kapitaliturgude liidu, sealhulgas kestliku rahanduse valdkonna siseturu rakendamise ja arendamise eesmärk on suuresti sõltuv liidu võetud tõenduspõhistest poliitikameetmetest. Selle eesmärgi saavutamiseks peaks komisjon võtma aktiivse rolli, jälgides pidevalt finantsturge ja finantsstabiilsust, hinnates liidu õigusaktide rakendamist liikmesriikides, hinnates olemasolevate õigusaktide eesmärgipärasust ning määrates kindlaks uute riskide tekkimise korral võimalikke meetmevaldkondi, kaasates kõikjal pidevalt sidusrühmi kogu poliitikatsükli vältel. Selline tegevus sõltub analüüside, uuringute, koolitusmaterjalide, ülevaadete, vastavushindamiste, hindamiste ja kvaliteetse statistika koostamisest ning seda toetavad IT-süsteemid ja kommunikatsioonivahendid.

(21) ELi toimimise leping hõlmab reeglite süsteemi, mis tagab, et siseturul konkurentsi ei moonutata. Programmiga tuleks toetada liidu konkurentsipoliitikat, hõlmates koostöö parandamist ja tihendamist võrgustike ning riikide ametiasutuste ja kohtutega, samuti rahvusvahelise koostöö tugevdamist, ning selle tagamist, et liidu konkurentsipoliitikast tulenevate õiguste, eeliste ja kohustuste tutvustamisel ja selgitamisel jõutakse laiema sidusrühmade ringini. Programm peaks samuti aitama parandada turusuundumuste analüüsimist ja hindamist, kasutades selleks muu hulgas sektoriuuringuid ja muid turu-uuringute tegemise vahendeid ning tagades korrapärase teabe ja parimate tavade vahetamise Euroopa konkurentsivõrgustikus. See peaks aitama tagada ausat konkurentsi ja võrdseid võimalusi, sealhulgas ka ülemaailmsel tasandil, ning aitama suurendada ettevõtjate, eelkõige VKEde, ja tarbijate mõjuvõimu, et nad saaksid siseturust kasu.

(22) Programm peaks eelkõige tegelema majanduse ja ettevõtluskeskkonna käimasoleva rohe- ja digipöörde ning eeskätt andmete plahvatuslikult suureneva hulga ja kasutamise radikaalse mõjuga konkurentsile ja siseturu toimimisele, arvestades seda, et ettevõtjad kasutavad üha laialdasemalt tehisintellekti, suurandmete algoritme ja muid IT-vahendeid ja -pädevust. Samuti on väga oluline, et programm toetaks võrgustikke ning soosiks laiemat ja süvendatumat koostööd liikmesriikide ning nende ametiasutuste ja kohtutega, kuna moonutamata konkurents ja siseturu toimimine sõltuvad olulisel määral just nende asutuste tegevusest. Pidades silmas konkurentsipoliitika erilist rolli väljaspool liitu toimuva konkurentsivastase tegevuse kaudu siseturule tekkiva kahju ärahoidmisel, peaks programm vajaduse korral toetama ka koostööd kolmandate riikide ametiasutustega. Vajalik on ka teavitamistegevuse laiendamine, et rohkem kodanikke ja ettevõtteid saaks õiglasest konkurentsist siseturul täiel määral kasu.

See peaks toetama jõupingutusi, et näidata paremini liidu konkurentsipoliitika kasulikkust liidu kodanike jaoks, sealhulgas kaasates kodanikuühiskonna rühmade ja asjaomaste sidusrühmade esindajad. Eeldatakse, et programmi konkurentsi käsitleva osa rakendamisel on vaja paindlikkust, et reageerida muutuvatele vajadustele, mida mõjutavad siseturu konkurentsitingimuste dünaamiline ja kiire areng, mille tempot ja suurusjärku on raske hinnata. Selline areng on seotud eelkõige digitaliseerimise, tehisintellekti, algoritmide, suurandmete, küberturvalisuse ja kriminalistika tehnoloogiaga.

(23) Äärmiselt oluline on liidu ettevõtjate konkurentsivõime ja kestlikkuse tugevdamine, tagades samal ajal tegelikud võrdsed võimalused ning avatud ja konkurentsivõimelise siseturu. VKEd on liidu majanduse tõukejõud. Need moodustavad 99,8 % kõigist liidu ettevõtjatest, annavad kaks kolmandikku töökohtadest ja aitavad oluliselt kaasa kõigis sektorites kvaliteetsete uute töökohtade loomisele nii piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil ning seega sotsiaalse ühtekuuluvuse loomisele. VKEdel on tähtis roll tööstuse moderniseerimisel ning majanduse rohe- ja digipöördes, sealhulgas kliimaneutraalsuse saavutamisel. Seetõttu tuleks programmiga toetada nende jõupingutusi ressursitõhususe suurendamiseks ning kvaliteetsete keskkonnahoidlike toodete ja teenuste väljatöötamiseks. Nii peaks programm aitama suurendada ka VKEde konkurentsivõimet ülemaailmsel turul.

(24) VKEdel on ühised probleemid, mis suuremaid ettevõtteid samavõrd ei mõjuta. Need ühised probleemid hõlmavad rahastamise saamist, oskustööliste värbamist, halduskoormuse leevendamist, loovuse ja innovatsiooni juurutamist, sealhulgas riigihangete kaudu, ning juurdepääsu üleilmsetele turgudele ja väärtusahelatele, et edendada oma rahvusvahelistumist. Programm peaks selliste turutõrgetega tegelema proportsionaalselt, moonutamata seejuures põhjendamatult konkurentsi siseturul. Programm peaks samuti võtma arvesse spetsiifiliste VKEde, nagu mikroettevõtjate, teenuste valdkonnas tegutsevate VKEde ja käsitöö valdkonnas tegutsevate VKEde, samuti füüsilisest isikust ettevõtjatest VKEde, vabade elukutsete esindajate ja sotsiaalmajanduse ettevõtjate konkreetseid vajadusi. Liidus hõlmavad sotsiaalmajanduse ettevõtted mitmesuguseid sotsiaalmajanduse ettevõtteid ja üksusi, nagu ühistud, vastastikused ühingud, mittetulundusühingud, sihtasutused, sotsiaalettevõtted ja muud ettevõtlusvormid. Kuna nad keskenduvad peamiselt ühisväärtuse ja inimestele avalduva sotsiaalse mõju loomisele, mitte niivõrd kasumi teenimisele, on nad võimelised tegutsema sotsiaalse innovatsiooni, läbipaistva juhtimise ja solidaarsuse edendajana, reinvesteerides suurema osa oma kasumist või ülejäägist oma eesmärkidesse. Tähelepanu tuleks pöörata ka potentsiaalsete uute ettevõtjate, nagu noorte, naissoost, vanemaealiste ja puuetega inimestest ettevõtjate konkreetsetele vajadustele.

(25) Programm peaks käsitlema VKEsid, nagu need on määratletud komisjoni soovituses 2003/361/EÜ ([13]). Käesoleva määruse kohaldamisel seoses VKEdega peaks komisjon konsulteerima kõikide asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikide VKEsid esindavate avaliku ja erasektori organisatsioonide ning kaubanduse edendamise organisatsioonidega.

(26) Programm peaks toetama ja edendama innovatsioonikultuuri, arendades välja tööstusökosüsteeme, mis on võimelised soodustama ettevõtete loomist ja VKEde kasvu, keskendudes kõikidele VKEdele, kes suudavad tulla toime rohe- ja digipöörde väljakutsetega ning üha tihedama konkurentsiga ja kiiresti muutuvas keskkonnas. Programmi eesmärk peaks olema toetada innovatsiooni omaksvõtu protsessi, edendades uusi koostööpõhiseid ärimudeleid, võrgustike loomist ning teadmiste ja ressursside jagamist, näiteks klastrite ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonide üleeuroopaliste partnerluste raames.

([13]) Komisjoni 6. mai 2003. aasta soovitus 2003/361/EÜ mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määratluse kohta (ELT L 124, 20.5.2003, lk 36).

(27) VKEde toetuseks tööprogrammide kehtestamisel tuleks võtta arvesse VKEde strateegia ja Euroopa väikeettevõtlusalgatuse „Small Business Act“ strateegilisi sätteid ning konteksti, milles VKEd tegutsevad, nagu on kirjeldatud VKEde tulemuslikkuse hindamises. Samuti tuleks pöörata tähelepanu VKEde saadikute võrgustikule.

(28) Paljud liidu konkurentsivõime probleemid on seotud sellega, et VKEdel on raskusi saada juurdepääsu rahastamisele. Need raskused tekivad, sest VKEdel tuleb näha suurt vaeva, et tõendada oma krediidivõimelisust, ja kuna neil ei ole piisavalt vara laenu tagamiseks (st tagatis/garantii) või seetõttu, et neil puudub teadlikkus mehhanismidest, mis on juba olemas liidu, riigi või kohalikul tasandil nende tegevuse toetamiseks. Täiendavad rahastamisprobleemid tulenevad VKEde vajadusest säilitada konkurentsivõime, näiteks tegeledes innovatsiooni omaksvõtu, digitaliseerimise ja rahvusvahelistumisega ning oma tööjõu täiendus- ja ümberõppega. Piiratud juurdepääs rahastamisele mõjutab negatiivselt ettevõtete loomist, nende kasvu ja püsimajäämise määra, samuti uute ettevõtjate valmisolekut võtta ettevõtte omanikuvahetuse kontekstis üle elujõulisi ettevõtjaid.

(29) Oskuste puudumine on liidu ettevõtete kasvu oluline takistus. Selleks et soodustada ettevõtlust liidus ning toetada VKEde kasvu ning nende rohe- ja digipööret, peaks programm edendama ja hõlbustama juurdepääsu VKEde jaoks mõeldud oskustele ja mentorluskavadele, eelkõige mis puudutab tehnoloogiliste, ettevõtlusalaste ja juhtimisoskuste arendamist. Selleks peaks komisjon kooskõlastama oma tegevuse teiste liidu, riiklike ja piirkondlike programmide raames tehtud algatustega, et suurendada koostoimet ja vältida dubleerimist.

(30) Et ületada turutõrked ning tagada, et VKEd, sh idu- ja kasvufaasis ettevõtjad, etendavad jätkuvalt oma rolli liidu majanduse konkurentsivõime tagamisel, vajavad VKEd täiendavat abi võla- ja omakapitaliinstrumentide näol Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/523 ([14]) loodud InvestEU fondi VKEde poliitikaharu raames. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1287/2013 ([15]) alusel kasutusele võetud laenutagamisrahastu omab kinnitatud lisaväärtust ja peaks eeldatavasti andma positiivse panuse vähemalt 500 000 VKE-le. Rohkem võiks pöörata tähelepanu võimalike toetusesaajate teadlikkuse suurendamisele programmi „InvestEU“ kättesaadavusest VKEde jaoks.

(31) Käesoleva programmi poliitilisi eesmärke ei püüta saavutada mitte üksnes toetuste, vaid ka InvestEU fondi VKEde poliitikaharus loodud rahastamisvahendite ja eelarvetagatiste abil ning suurendades koostoimet teiste liidu programmidega. Kõikidel meetmetel peaks olema selge liidu lisaväärtus.

(32) Programm peaks pakkuma VKEdele tõhusat tuge kogu nende elutsükli vältel, olles abiks alates VKEdele ühisprojektide jaoks partnerite leidmisest kuni turustamise ja turulepääsuni, aidates suurendada suutlikkust ning soodustades koostööd klastrite ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonide raames. See peaks toetama ka VKEde rohe- ja digipööret ning tuginema VKEdega seoses saavutatud ainulaadsetele teadmistele ja oskusteabele ning pikaajalisele koostöökogemusele liidu, riikliku ja piirkondliku tasandi sidusrühmadega. Kõnealune toetus peaks tuginema kogemusele seoses Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga, mis on ühtne kontaktpunkt, mille kaudu aidatakse VKEdel parandada konkurentsivõimet ja arendada äritegevust nii siseturul kui ka mujal. Euroopa ettevõtlusvõrgustik jätkab teenuste pakkumist teiste liidu programmide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/695 ([16]) loodud programmi „Euroopa horisont“ nimel, kasutades nende programmide rahalisi vahendeid. Samuti peaks Euroopa ettevõtlusvõrgustik hõlbustama VKEde suuremat osalemist siseturu poliitika algatuste, näiteks riigihangete ja standardimise protsesside väljatöötamises. Euroopa ettevõtlusvõrgustik peaks parandama koostööd Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/694 ([17]) loodud programmi „Digitaalne Euroopa“ raames Euroopa

([14]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/523, millega luuakse programm „InvestEU“ ja millega muudetakse määrust (EL) 2015/1017 (ELT L 107, 26.3.2021, lk 30).

([15]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1287/2013, millega kehtestatakse ettevõtete konkurentsivõime ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate programm (COSME) (2014–2020) ning millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1639/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 33).

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/695, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (ELT L ..., 12.5.2021).

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/694, millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240 (ELT L ..., 11.5.2021).

digitaalse innovatsiooni keskustega ja InvestEU nõustamiskeskustega. Lisaks peaks jääma tulemuslik mentorluskava – programm „Erasmus noortele ettevõtjatele“ – vahendiks, mis võimaldab uutel ettevõtjatel või nendeks saada soovijatel hankida ettevõtlus- ja juhtimiskogemusi saades kontakti teise riigi kogenud ettevõtjaga ja temalt õppides ning seega parandada oma ettevõtlusalast võimekust. Programm peaks suurendama oma geograafilist ulatust ning pakkuma ettevõtjatele mitmesuguseid kontaktivõimalusi, täiendades vajaduse korral liidu muid algatusi.

(33) Täiendavaid jõupingutusi tuleks teha halduskoormuse vähendamiseks ja programmi algatuste kättesaadavuse osas, vähendades VKEde kulusid, mis tulenevad keerulistest taotlemismenetlustest ja osalemisnõuetest. Sellega seoses peaks Euroopa ettevõtlusvõrgustik olema VKEde jaoks peamine teabepunkt liidu rahaliste vahendite kättesaadavuse kohta, toimides ühtse kontaktpunktina ning pakkudes neile kohandatud juhendamist. Oluline on tugineda olemasolevatest VKEsid toetavatest meetmetest saadud kogemustele, kuid samuti jäädes avatuks nende meetmete kohandamisele, võttes arvesse VKEde muutuvat olukorda siseturul, eelkõige seoses digitaliseerimise ja regulatiivse koormusega.

(34) Kuna klastrid pakuvad soodsat ja vastupanuvõimelist ettevõtluskeskkonda, on nad strateegiline vahend VKEde konkurentsivõime ja kasvu toetamiseks. Need võivad hõlbustada tööstuse, sealhulgas teenuste rohe- ja digipööret ning tugevdada piirkondade majanduslikku arengut majanduskasvu ja töökohtade loomise abil. On oluline, et klastrite ühistegevuse algatused saavutaksid kriitilise massi, seest see kiirendab VKEde kasvu. Spetsiaalsete tööstusökosüsteemide ühendamise kaudu loovad klastrid VKEdele uusi ärivõimalusi ja lõimivad need paremini liidu ja maailma strateegilistesse väärtusahelatesse. Euroopa klastrite koostööplatvormi ja Euroopa ressursitõhususe teadmuskeskuse toel tuleks toetada riikidevaheliste ja piirkondadevaheliste partnerlusstrateegiate väljatöötamist ja ühistegevuste elluviimist. Toetus peaks hõlmama VKEde abistamist koostöö tegemisel kolmandate riikide VKEdega. Kestlikku partnerlust tuleks toetada rahastamise jätkamisega, tingimusel et saavutatakse tulemuste ja osalemise suhtes seatud vahe-eesmärgid. Otsetoetust VKEdele tuleks anda klastriorganisatsioonide kaudu, kui tegemist on järgmisega: kõrgtehnoloogia, uute ärimudelite, vähese CO_2 heitega ja ressursitõhusate lahenduste kasutuselevõtt, loovuse ja disaini edendamine, oskuste täiendamine, talentide ligimeelitamine, ettevõtluse kiirendamine ja rahvusvahelistumine. VKEde otsesesse toetamisse tuleks kaasata muud VKEde toetamisele spetsialiseerunud osalejad, et hõlbustada tööstuse ümberkujundamist ja aruka spetsialiseerumise strateegiate rakendamist. Programm peaks seega edendama ning looma seoseid liidu innovatsioonikeskuste, eelkõige digitaalse innovatsiooni keskuste, ning ühtekuuluvuspoliitika ja programmi „Euroopa horisont“ raames tehtavate investeeringutega. Uurida võib ka sünergiat programmiga „Erasmus+“, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXXX/XXX ([18]).

(35) Programm peaks aitama tugevdada ettevõtjate, eelkõige VKEde suhteid ülikoolide, uurimiskeskuste ja muude teadmiste loomise ja levitamisega tegelevate institutsioonidega. Need suhted võiksid aidata parandada ettevõtjate võimekust lahendada strateegilisi väljakutseid, mida tekitab uus rahvusvaheline keskkond.

(36) Kuna VKEd on oma suuruselt väiksemad, takistavad nende kasvu spetsiifilised tegurid. Eriti on neil raskusi kasvamise ja teatava majandustegevuse laiendamisega. Tuginedes VKEde rahastamisvahendi ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1291/2013 ([19]) loodud programmi „Horisont 2020“ uusi tööstuse väärtusahelaid käsitlevate liidu klastripõhiste projektide edule ning nende raames saadud õppetundidele ja kogemustele, tuleks käesolevast programmist toetada VKEde tegevuse laiendamist kõigil nende arengus olulistel tasanditel, sealhulgas toetada rahvusvahelistumist, innovatsiooni omaksvõttu ja turustamistegevust. See toetus täiendaks Euroopa innovatsiooninõukogu poolt programmist „Euroopa horisont“ antavat toetust, mis keskendub peamiselt murrangulisele ja lõhkuvale innovatsioonile, seega innovaatilistele VKEdele, pöörates erilist tähelepanu turgu loovale innovatsioonile, toetades samal ajal ühtlasi igat liiki innovatsiooni, sealhulgas astmelist innovatsiooni.

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXX määrus (EL) XXXX/XXX, millega luuakse liidu haridus- ja koolitus-, noorte- ja spordiprogramm „Erasmus +” ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013 (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

([19]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1291/2013, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Horisont 2020“ aastateks 2014–2020 ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1982/2006/EÜ (ELT L 347, 20.12.2013, lk 104).

(37) Loovus ja kõik innovatsioonivormid, sealhulgas ressursi- ja energiatõhususe suurendamist taotlev innovatsioon, on liidu tööstuse väärtusahelate konkurentsivõime seisukohast väga olulised. Need kiirendavad ettevõtlus- ja tööstussektori moderniseerimist ning aitavad kaasa aruka ja kaasava kestliku majanduskasvu saavutamisele. VKEd on aga loovuse ja innovatsiooni omaksvõtus ikka veel maha jäänud. Programm peaks seega toetama loomepõhise innovatsiooniga seotud sihipäraseid meetmeid, võrgustikke ja partnerlusi, et võimaldada VKEdel hallata rohe- ja digipööret kõigis tööstuse väärtusahelates ja ökosüsteemides.

(38) Euroopa standarditel on siseturul väga oluline roll. Standardid on ettevõtjate, eriti VKEde konkurentsivõime seisukohalt üliolulised. Euroopa standardid on ka liidu õigusakte ja poliitikat toetav tähtis abivahend rohe- ja digipöörde edendamiseks mitmes olulises valdkonnas, nagu energeetika, kliimamuutused ja keskkonnakaitse, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, ressursside säästev kasutamine ja ringlussevõtt, innovatsioon, tooteohutus, tarbijakaitse, tööohutus ja töötingimused ning vananev elanikkond, andes seega positiivse panuse ühiskonnale tervikuna. Kogemused on aga näidanud, et standardite antava panuse maksimeerimiseks tuleb parandada nende väljatöötamise kiirust ja õigeaegsust ning teha rohkem jõupingutusi, et paremini hõlmata kõiki asjaomaseid sidusrühmi, sh neid, kes esindavad tarbijaid.

(39) Euroopa standardimistegevust reguleeritakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1025/2012 ([20]) ning viiakse ellu pikaajalise avaliku ja erasektori partnerluse kaudu, mis on oluline nii kõnealuses määruses kui ka liidu üldises ja valdkondlikus standardimispoliitikas sätestatud eesmärkide saavutamiseks.

(40) Hästi toimiv ühine finants- ja mittefinantsaruandluse raamistik on esmatähtis siseturu jaoks ning finantsturgude tulemuslikuks toimimiseks ja finantsteenuste integreeritud turu saavutamiseks pangandusliidu ja kapitaliturgude liidu kontekstis.

(41) Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1606/2002 ([21]) tuleks Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogus vastu võetud rahvusvahelised finantsaruandlusstandardid (IFRSid) ja rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee tõlgendused inkorporeerida liidu õigusesse, et neid kohaldaksid äriühingud, kelle väärtpaberid on liidus noteeritud reguleeritud turul, ainult siis, kui IFRSid vastavad kõnealuses määruses sätestatud nõuetele, sh nõudele, et raamatupidamisaruanne peab andma „õige ja õiglase ülevaate“, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2013/34/EL ([22]) ja olema Euroopa üldsuse huvides. Sellised rahvusvahelised raamatupidamisstandardid on vaja välja töötada läbipaistval ja demokraatlikule kontrollile alluval viisil. Seega on IFRSidel siseturu toimimises oluline roll ning liit on otseselt huvitatud sellest, et IFRSide väljatöötamise ja heakskiitmise protsess tagaks siseturu õigusraamistiku nõuetega kooskõlas olevad standardid. Seepärast on oluline kehtestada programmis IFRSide sihtasutuse asjakohane rahastamiskord.

(42) Võttes arvesse Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma (EFRAG) rolli selle hindamisel, kas IFRSid vastavad liidu õiguse ja poliitika nõuetele, mis on sätestatud määruses (EÜ) nr 1606/2002, on vaja, et liit tagaks, et EFRAGi rahastamine on stabiilne ja seega panustaks selle rahastamisse läbi programmi. Tehnilises tegevuses peaks EFRAG keskenduma komisjoni tehnilisele nõustamisele IFRSide kinnitamisel ja liidu asjakohasele osalemisele nende IRSide väljatöötamise protsessis ning tagama selle, et liidu huve võetakse rahvusvahelises standardite kehtestamise protsessis asjakohaselt arvesse. Need huvid peaksid hõlmama „konservatiivsuse“ mõistet, direktiivis 2013/34/EL

([20]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 1025/2012, mis käsitleb Euroopa standardimist ning millega muudetakse nõukogu direktiive 89/686/EMÜ ja 93/15/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/9/EÜ, 94/25/EÜ, 95/16/EÜ, 97/23/EÜ, 98/34/EÜ, 2004/22/EÜ, 2007/23/EÜ, 2009/23/EÜ ja 2009/105/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsus 87/95/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1673/2006/EÜ (ELT L 316, 14.11.2012, lk 12).

([21]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. juuli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1606/2002 rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta (EÜT L 243, 11.9.2002, lk 1).

([22]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

kehtestatud õige ja õiglase ülevaate andmise nõude ja määruses (EÜ) nr 1606/2002 sätestatud Euroopa üldsuse huvides olemise nõude säilitamist, võttes arvesse IFRSide mõju finantsstabiilsusele ja majandusele. EFRAGi osana on loodud ka Euroopa ettevõtete aruandluslabor, et edendada innovatsiooni ja parimate tavade arendamist ettevõtete aruandluse valdkonnas. See pakub foorumit, kus ettevõtjad ja investorid saavad jagada parimaid tavasid, eelkõige mittefinantsaruandluse ja kestlikkusega seotud aruandluse valdkonnas. Sellele tööle tuginedes peaks EFRAG aitama ka töötada välja mittefinantsaruandluse standardeid.

(43) Kohustusliku auditeerimise valdkonnas moodustas järelevalverühm, mis on Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFAC) haldusreformi järelevalve eest vastutav rahvusvaheline organisatsioon, 2005. aastal avaliku huvi järelevalve nõukogu (PIOB). Avaliku huvi järelevalve nõukogu ülesanne on jälgida rahvusvaheliste auditeerimisstandardite vastuvõtmiseni viivat protsessi ning arvestusekspertide föderatsiooni muid tegevusi, mis on üldistes huvides. Auditeerimisstandardeid on võimalik vastu võtta liidus kohaldamiseks eelkõige tingimusel, et need on välja töötatud nõuetekohase menetluse kohaselt avaliku järelevalve ja läbipaistvuse tingimustes, nagu on nõutud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ([23]) artiklis 26. Arvestades rahvusvaheliste auditeerimisstandardite kasutuselevõttu liidus ja avaliku huvi järelevalvenõukogu keskset rolli nende standardite vastavuse tagamisel direktiivi 2006/43/EÜ nõuetele, on oluline tagada asjakohane kord nimetatud järelevalvenõukogu rahastamiseks.

(44) Liit aitab kaasa tarbijakaitse kõrge taseme tagamisele ning tarbijatele suurema mõjuvõimu ja siseturul keskse koha andmisele liikmesriikide poliitika toetamise ja täiendamise teel, püüdes tagada, et kodanikud saavad tarbijatena täielikult osa siseturu hüvedest ning nende ohutus, õiguslikud ning majandushuvid on seejuures konkreetsete meetmete abil nõuetekohaselt kaitstud. Samuti on vajalik, et liit tagaks, et tarbija- ja tooteohutusalased õigusaktid oleksid kohapeal nõuetekohaselt ja võrdselt täidetud ning et ettevõtjatele oleks tagatud võrdsed võimalused ning et seega oleks konkurents siseturul aus. Lisaks sellele on vaja suurendada tarbijate mõjuvõimu, neid julgustada ja abistada jätkusuutlike ja teadlike valikute tegemisel, toetades seega kestlikku energia- ja ressursitõhusat ringmajandust.

(45) Programmi eesmärk peaks olema suurendada tarbijate, ettevõtjate, kodanikuühiskonna esindajate ja ametiasutuste teadlikkust liidu tarbija- ja ohutusalastest õigusaktidest. Samuti peaks see andma tarbijatele ja nende esindusorganisatsioonidele riigi ja liidu tasandil rohkem võimalusi. Selleks tuleks eeskätt toetada Euroopa Tarbijaliitude Ametit (BEUC), mis on kõigis asjakohastes liidu poliitikavaldkondades tarbijate huve esindav pikalt tegutsenud ja tuntud vabaühendus, kes on suutnud luua tarbija huvide tõhusaks kaitsmiseks tugeva sünergia. Selleks tuleks eeskätt toetada tarbijate standardimises osalemise koordineerimise Euroopa ühingut (ANEC), mis esindab tarbijate huve standardimisküsimustes. Seda tehes tuleks erilist tähelepanu pöörata säästva tarbimise edendamist käsitlevatele uutele turuvajadustele, keskendudes eeskätt võitlemisele eksitavate toote ettekavatsetud vananemise tavade ja muude eksitavate tavade nagu valede keskkonnaalaste väidete vastu, milleks antakse tarbijatele paremat teavet toodete vastupidavuse ja parandatavuse kohta. Erilist tähelepanu tuleks pöörata ka haavatavuse ennetamisele ja nende väljakutsetega toimetulekule, mis tulenevad majanduse digitaliseerimisest näiteks seoses võrguühendusega toodete, asjade interneti, tehisintellekti või algoritmide kasutamisega ning uute tarbimisharjumuste ja ärimudelite arengust. Programm peaks toetama meetmeid asjakohase teabe väljatöötamiseks turgude kohta, sealhulgas liidu tarbijate tulemustabelite avaldamist.

(46) Programm peaks toetama riikide pädevaid asutusi, sealhulgas tooteohutuse järelevalve eest vastutavaid asutusi, kes teevad eelkõige koostööd ohtlikke tooteid käsitleva liidu kiire teabevahetuse süsteemi kaudu. Samuti peaks programm toetama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/95/EÜ ([24]) ja määruse (EÜ) nr 765/2008 täitmise tagamist seoses tarbijakaitse ja tooteohutuse, aga ka tarbijakaitsealase koostöö võrgustiku ning

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ (ELT L 157, 9.6.2006, lk 87).

([24]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4).

rahvusvahelise koostööga kolmandate riikide ja liidu asjaomaste ametiasutuste vahel. Lisaks peaks programm tagama, et kõigil tarbijatel ja kauplejatel oleks juurdepääs kvaliteetsele vaidluste kohtuvälisele lahendamisele ja vaidluste internetipõhisele lahendamisele ning et nende käsutuses oleks teave kahju heastamise taotlusprotsessis osalemise kohta.

(47) Programm peaks ka toetama Euroopa tarbijakeskuste võrgustikku, mis aitab tarbijatel siseturul ja Euroopa Majanduspiirkonnas veebis või reisidel piiriüleselt kaupu ja teenuseid ostes liidu tarbijaõigusi kasutada. See 29 keskusest koosnev ja rohkem kui 15 aastat ühiselt liidu tarbijakaitseprogrammidest rahastatud võrgustik on tõestanud oma lisaväärtust tarbijate ja kauplejate usalduse suurendamisel siseturu vastu. Võrgustik menetleb aastas üle 120 000 tarbijanõude ning jõuab ajakirjanduse ja veebipõhise teavitustegevuse kaudu miljonite kodanikeni. See on üks liidu hinnatumaid kodanike abivõrgustikke, mille enamikus keskustes on sisse seatud kontaktpunktid, mis annavad nõu siseturu õigusaktide, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/123/EÜ ([25]) kohta. Tegevushinnangud on rõhutanud selle võrgustiku töö jätkumise olulisust. Euroopa tarbijakeskuste võrgustik võib olla ka oluline teabeallikas väljakutsete ja probleemide kohta, millega tarbijad puutuvad kokku kohalikul tasandil ning mis on olulised liidu poliitika kujundamisel ja tarbijate huvide kaitsmisel. Samuti kavatseb võrgustik välja töötada vastastikused kokkulepped kolmandate riikide sarnaste asutustega.

(48) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivid 98/6/EÜ, ([26]) 2005/29/EÜ, ([27]) 2011/83/EL, ([28]) (EL) 2019/2161 ([29]) ja (EL) 2020/1828 ([30]) on võetud vastu, et tagada muu hulgas kogu siseturul tarbijate võrdne kohtlemine seoses piiriüleste küsimustega, nagu nõuetele mittevastavate toodete müümine mootorsõidukite sektoris, toodete kahetised kvaliteedistandardid või lendude tühistamisest või pikaajalisest hilinemisest reisijatele tekkinud probleemid. Samuti on nende eesmärk tagada liikmesriikide parem nõuete täitmise suutlikkus, tõhusam tooteohutus, parem rahvusvaheline koostöö ja uued kahju heastamise võimalused, eelkõige pädevate üksuste esindushagide kaudu. 2017. aasta mais viis komisjon läbi liidu tarbija- ja turustamisõiguse toimivuskontrolli, mis tõi esile vajaduse tagada õigusnormide parem täitmine ja lihtsustada kahju heastamist tarbijatele, kes on kannatanud kahju tarbijaõiguse rikkumise tõttu. Pidades silmas seda toimivuskontrolli, peaks nende direktiivide ja meetmete täieliku rakendamise toetamine ja piiriülese täitmise tagamise edendamine olema prioriteet.

(49) Kodanikke mõjutab eriti finantsturgude toimimine ja seetõttu tuleks neid asjakohastest õigustest, riskidest ja kasust rohkem teavitada. Finantsturud on siseturu keskne komponent, mis nõuab kindlat reguleerimis- ja järelevalveraamistikku, mis ei taga üksnes finantsstabiilsust ja kestlikku majandust, vaid pakub ka kõrgetasemelist kaitset tarbijatele ja muudele finantsteenuste lõppkasutajatele, sealhulgas jaeinvestoritele, hoiustajatele, kindlustusvõtjatele,

([25]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

([26]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT L 80, 18.3.1998, lk 27).

([27]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

([28]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

([29]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitsenorme ja tagada paremini nende täitmine (ELT L 328, 18.12.2019, lk 7).

([30]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1).

pensionifondide liikmetele ja neist tulu saajatele, üksikaktsionäridele, laenuvõtjatele ja VKEdele. Programmiga tuleks suurendada tarbijate ja teiste finantsteenuste lõppkasutajate võimet osaleda poliitikakujundamises, muu hulgas koostada finantsturgudel pakutavate toodete kohta selget, terviklikku ja kasutajasõbralikku teabematerjali ning seda levitada.

(50) Seepärast peaks programm jätkama suutlikkuse suurendamise programmiga (2017–2020) hõlmatud nende konkreetsete meetmete toetamist, millega suurendatakse tarbijate ja muude finantsteenuste lõppkasutajate kaasatust liidu poliitika kujundamisse, nagu see on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2017/826, ([31]) millega jätkati aastate 2012–2017 katseprojekti ja ettevalmistavat tegevust. See on vajalik selleks, et tagada poliitikakujundajate teadlikkus muude huvirühmade kui finantssektori töötajate arvamustest ning et tarbijate ja muude finantsteenuste lõppkasutajate huvid oleksid paremini esindatud. Pidevalt tuleks arendada programmi metoodikat ja parimaid tavasid selle kohta, kuidas suurendada tarbijate ja finantsteenuste lõppkasutajate osalust, et selgitada välja liidu poliitikakujunduse jaoks olulised küsimused ja tagada tarbijate huvide kaitse finantsteenuste valdkonnas. See peaks finantsteenuste poliitikat täiustama, eeskätt sellist, mis soosib üldsuse paremat arusaama finantsõiguses käsitletavatest küsimustest ja paremat finantskirjaoskust.

(51) Komisjon andis aastate 2012–2017 katseprojekti ja ettevalmistava tegevuse raames iga-aastase avaliku projektikonkursi kaudu toetust kahele organisatsioonile. Need kaks organisatsiooni on Finance Watch, mis loodi liidu toetuste abil 2011. aastal Belgia õiguse kohaselt rahvusvahelise mittetulundusühinguna, ja Better Finance, mis tekkis 2009. aastal alanud varasemate Euroopa investorite ja aktsionäride liitude järjestikuste ümberkorraldamiste ja ümbernimetamiste tulemusel. Määruse (EL) 2017/826 alusel kehtestatud suutlikkuse suurendamise programmi kohaselt on need kaks organisatsiooni ainsad toetusesaajad. Seepärast on vaja neid organisatsioone programmi raames ka edaspidi kaasrahastada. Kõnealuse rahastamise puhul tuleks siiski hinnata põhjalikult saavutuste tõhusust ja mõju seatud eesmärkide taustal. Juhul kui ilmub võimalikke teisi toetusesaajaid, kelle põhieesmärkideks ja -tegevuseks on tarbijate ja lõppkasutajate huvide esindamine liidu tasandil ning kes tagavad liikmena laiaulatusliku geograafilise katvuse ja laiaulatusliku huvide esindatuse, peaks projektikonkurss neile olema avatud.

(52) Tarbijate kaitsmiseks ja siseturu tõhusaks toimimiseks on vaja tagada kõrgetasemeline tervisekaitse taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonnas. Ohutu ja kestlik toiduainete tarneahel on nii ühiskonna kui ka siseturu toimimise eeltingimus. Ülimalt oluline on hoida ära piiriüleseid terviseohte ja toiduga seotud hirme, kuna need takistavad siseturu toimimist, piirates inimeste ja kaupade liikumist ning tekitades tootmis- ja tarbimishäireid. Seetõttu tuleks programmist toetada konkreetseid meetmeid, nagu erakorraliste meetmete kehtestamine looma- ja taimetervist mõjutavates kriisiolukordades.

(53) Liidu õiguse üldine eesmärk taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonnas on hoida inimeste, loomade ja taimede tervise kaitse kõrget taset kogu toiduahelas, toetada loomade heaolu edendamist, aidata tagada tarbijate kaitse ja teavitatuse kõrge tase ning kõrgetasemeline keskkonnakaitse, sealhulgas elurikkuse säilitamiseks, võttes arvesse kliimamuutuste võimalikust mõjust liikmesriikides tekkinud olukordi ning parandades toidu ja sööda tootmise kestlikkust ja aidates tagada toiduga kindlustatust ja taskukohaseid hindu, vähendades toidujäätmete hulka, tõhustades toodete kvaliteedistandardeid kogu liidus, suurendades liidu toidu- ja söödatööstuse konkurentsivõimet ning soodustades töökohtade loomist, sealhulgas teadusuuringute ja innovatsiooni hoogustamise abil.

([31]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrus (EL) 2017/826, millega luuakse liidu programm teatavate tegevuste toetamiseks, et suurendada tarbijate ja muude finantsteenuste lõppkasutajate kaasatust liidu poliitika kujundamisse finantsteenuste valdkonnas ajavahemikuks 2017–2020 (ELT L 129, 19.5.2017, lk 17).

(54) Pidades silmas inimeste, loomade ja taimede tervise kaitse kõrge tasemega seotud meetmete erilist laadi, tuleb käesolevas määruses sätestada rahastamiskõlblikkuse erikriteeriumid toetuste andmiseks ja avalike hangete kasutamiseks. Erandina Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2018/1046 ([32]) (edaspidi „finantsmäärus") sätestatud tagasiulatuva jõu puudumise põhimõttest peaksid oma kiireloomulisuse ja ettenägematu olemuse tõttu olema rahastamiskõlblikud eeskätt erakorraliste meetmete kulud, sealhulgas loomataudi või taimekahjustaja kahtlusest tekkinud kulud, kui selline kahtlus leiab hiljem kinnitust ja sellest teavitatakse komisjoni. Komisjon peaks võtma vastavad eelarvelised kulukohustused ja tegema rahastamiskõlblike kuludega seotud maksed pärast juriidilistele kohustustele allakirjutamist ja liikmesriikide esitatud maksetaotluste hindamist. Kulud peaksid olema rahastamiskõlblikud ka selliste järelevalve-, ennetus- ja kaitsemeetmete puhul, mida on võetud olukorras, kus mõni loomataudidest või zoonoosidest esineb või levib kolmandas riigis, liikmesriigis või nende ülemeremaades ja -territooriumidel ja ohustab otseselt tervisealast olukorda liidus, aga ka selliste kaitsemeetmete või muu asjassepuutuva tegevuse puhul, millega toetatakse taimetervisealast olukorda liidus.

(55) Võttes arvesse taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna üha suuremat üleilmastumist, on põhiline vahend liidu asjaomaste nõuete rakendamise, järgimise ja täitmise tagamise kontrollimiseks ja jälgimiseks liikmesriikide korraldatav ametlik kontroll, sealhulgas impordi puhul. Väga oluline on tagada ametlike kontrollisüsteemide tõhusus ja tulemuslikkus, et säilitada kogu toiduahelas ohutuse kõrge tase, samuti tarbijate usaldus, ning tagada keskkonna ja loomade heaolu kõrgel tasemel kaitse. Selliste kontrollimeetmete jaoks peaks olema kättesaadav liidu rahaline toetus. Eelkõige tuleks rahalist toetust anda Euroopa Liidu referentlaboritele, et aidata neil katta komisjoni heaks kiidetud tööprogrammide rakendamisega kaasnevaid kulusid, ning seda võivad saada riiklikud taime- ja loomatervise referentlaborid, kellele peavad liikmesriigid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625 ([33]) kohaselt kindlustama piisavate rahaliste vahendite olemasolu, kui suudetakse selgelt tõendada elluviidavate meetmete Euroopa lisaväärtust ja nende meetmete rahastamiseks on programmis olemas piisavad vahendid. Kuna ametlike kontrollide tõhusus sõltub ka sellest, kas kontrolliasutuste käsutuses on kvalifitseeritud tööjõudu, kellel on nõuetekohased teadmised liidu õigusest, peaks liit aitama kaasa sellise tööjõu koolitamisele ja pädevate asutuste korraldatud asjakohaste vahetusprogrammide korraldamisele.

(56) Nii liidus kui ka mujal maailmas on üha suurenev terviseprobleem antimikroobikumiresistentsus. Seepärast peaks olema võimalik kaasrahastada käesoleva programmi alusel meetmeid, millega toetatakse võitlust antimikroobikumiresistentsuse vastu.

(57) Selleks et teha tõenduspõhiseid otsuseid, on äärmiselt oluline tagada käesoleva programmi alusel vastavalt määrusele (EÜ) nr 223/2009 arendatav, tehtav ja levitatav kvaliteetne Euroopa statistika, mis peaks olema õigeaegselt kättesaadav ja aitama viia ellu ELi toimimise lepingus osutatud liidu poliitikasuundi, milleks on tugevdatud ja integreeritud majandusjuhtimine, sotsiaalne, majanduslik ja territoriaalne ühtekuuluvus, kestlik areng, põllumajanduspoliitika, Euroopa sotsiaalne mõõde ja üleilmastumine.

([32]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1).

([33]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrus (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1).

(58) Euroopa statistika on liidu otsuste tegemiseks ja liidu algatuste tulemuslikkuse ja mõju mõõtmiseks hädavajalik. Seepärast on oluline tagada sellise Euroopa statistika järjepidev pakkumine ja arendamine, mis järgiks üleliidulist lähenemisviisi ja läheks siseturu väljavaadetest kaugemale, et hõlmata kõiki liidu meetmeid ja poliitikavaldkondi, sealhulgas võimaldaks ettevõtjatel ja kodanikel teha teadlikke otsuseid.

(59) Horisontaalse olemuse tõttu kohaldatakse Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise raamistiku (määruse (EÜ) nr 223/2009 tähenduses) suhtes erinõudeid, eeskätt kõnealuses määruses sätestatud nõudeid seoses statistikaalaste põhimõtete järgimisega, samuti Euroopa statistikasüsteemi toimimise ja juhtimisega, sealhulgas Euroopa statistikasüsteemi komitee ja komisjoni (Eurostati) rolli ja ülesannetega ning statistikaalaste tegevuskavade koostamise ja rakendamisega.

(60) Programmi selle osa kavand, mis käsitleb Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise raamistikku, on saadetud vastavalt määrusele (EÜ) nr 223/2009 eelnevaks tutvumiseks Euroopa statistikasüsteemi komiteele.

(61) Liit ja liikmesriigid on võtnud kohustuse olla esimeste hulgas, kes viivad ellu ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030. Aidates kaasa kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimisele, edendavad liit ja liikmesriigid tugevamat, kestlikumat, kaasavamat, turvalisemat ja jõukamat Euroopat. Programm peaks aitama kaasa tegevuskava 2030 elluviimisele, sealhulgas kestliku arengu majandusliku, sotsiaalse ja keskkonnamõõtme tasakaalustamise kaudu ning seetõttu võetakse selge ja nähtav kohustus peavoolustada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärke.

(62) Võttes arvesse kliimamuutustega toimetuleku olulisust kooskõlas liidu kohustustega ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel vastu võetud Pariisi kokkuleppe rakendamise osas ning selleks, et viia ellu ÜRO kestliku arengu eesmärgid, peaks käesolev programm aitama kliimaküsimusi integreerida ja panustada üldeesmärgi saavutamisse, st sellesse, et liidu eelarvekulutustest eraldataks 30 % kliimaeesmärkide saavutamise toetamiseks. Asjakohased meetmed määratakse kindlaks programmi ettevalmistamise ja rakendamise käigus ning neid hinnatakse uuesti programmi hindamis- ja läbivaatamismenetluse käigus. Selles kontekstis tuleks toetada tegevusi, mis oleksid kooskõlas liidu kliima- ja keskkonnastandardite ja prioriteetidega ja ei kahjustaks oluliselt keskkonnaeesmärke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852 ([34]) tähenduses.

(63) Käesoleva määrusega kehtestatakse programmile rahastamispakett, mis on Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga-aastase eelarvemenetluse käigus peamine lähtesumma Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni 16. detsembril 2020. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppe, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava, ([35]) punkti 18 tähenduses.

(64) Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ([36]) on ette nähtud koostöö programmi alla kuuluvates valdkondades ühelt poolt liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Euroopa Majanduspiirkonnas osalevate Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni riikide vahel. Samuti tuleks ette näha programmis osalemise võimalus ühinevatele riikidele, kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele, Euroopa naabruspoliitika riikidele ja teistele kolmandatele riikidele. Lisaks peaks programm olema Euroopa statistika valdkonnas avatud Šveitsile kooskõlas Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga statistikaalase koostöö kohta ([37]).

([34]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

([35]) ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 28.

([36]) EÜT L 1, 3.1.1994, lk 3.

([37]) ELT L 90, 28.3.2006, lk 2.

(65) Euroopa Majanduspiirkonda kuuluvad kolmandad riigid võivad liidu programmides osaleda koostöö raames, mis kehtestati Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga, milles on sätestatud, et programme rakendatakse kõnealuse lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel. Kolmandad riigid võivad osaleda ka muude õigusaktide alusel. Käesolevasse määrusesse tuleks lisada erisäte, millega nõutakse kolmandatelt riikidelt vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja kontrollikojale vajalike õiguste ja nõutava juurdepääsu andmist, mida neil on vaja oma volituste täieulatuslikuks kasutamiseks.

(66) Programmi suhtes kohaldatakse finantsmäärust. Finantsmääruses sätestatakse liidu eelarve täitmise reeglid, sealhulgas reeglid toetuste, auhindade, hangete, eelarve kaudse täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta.

(67) Varasemate programmide ja eelarveridade alusel rakendatud meetmed on osutunud asjakohasteks ja need tuleks säilitada. Programmi raames võetavate uute meetmete eesmärk on eelkõige toetada hästitoimivat siseturgu. Selleks et muuta programmi rakendamine lihtsamaks ja paindlikumaks ning tagada seeläbi selle eesmärkide parem täitmine, tuleks meetmete määratlemisel lähtuda üksnes üldkategooriatest. Programm peaks sisaldama ka konkurentsivõime ja tarbijakaitse valdkonna konkreetsete eesmärkidega seotud näidismeetmete või regulatiivsetest nõuetest tulenevate meetmete loetelu, nagu standardimise, turujärelevalve, taimede, loomade, toidu ja sööda ning Euroopa statistika valdkonna konkreetsed meetmed.

(68) Vaja on täpsustada rahastamiskõlblike üksuste kategooriad ning samuti üksused, mis peaksid olema rahastamiskõlblikud ilma projektikonkurssi korraldamata.

(69) Võttes arvesse maailma majanduse üha suuremat seotust ja digitaliseerumist, peaks programm ka edaspidi pakkuma võimalust kutsuda väliseksperte, nagu kolmandate riikide ametnikke, rahvusvaheliste organisatsioonide esindajaid või ettevõtjaid osalema teatavates meetmetes.

(70) On vaja esitada kaasrahastamisreegleid ja rahastamiskõlblikke kulusid käsitlevad konkreetsed kriteeriumid. Kuna teatud erieesmärkide puhul on rahastamiskõlblikke kulusid vaja rahastada täies ulatuses, peaks olema võimalik teha erand finantsmääruse artiklist 190.

(71) Vastavalt finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktile a võib toetust anda juba alustatud meetmele, tingimusel et taotleja suudab tõendada vajadust alustada meedet enne rahastamislepingu allkirjastamist. Kuigi sellistel juhtudel ei ole enne toetustaotluse esitamise kuupäeva kantud kulud põhimõtteliselt rahastamiskõlblikud, peaks selliste kulude rahastamine olema erandkorras võimalik, võttes arvesse käesoleva programmi hilinenud jõustumist ning hoidmaks ära liidu toetuses häireid, mis võiksid kahjustada liidu huve. Seega kus on vaja tagada järjepidevus ning ajavahemikus 1. jaanuarist 2021 kuni käesoleva programmi jõustumise kuupäevani, peaks olema võimalik juba alustatud meetmete kulusid rahastada liidu vahenditest alates 1. jaanuarist 2021, isegi kui need on kantud juba enne toetustaotluse esitamist. Samadel põhjustel ja tingimustel ning erandina finantsmääruse artikli 193 lõikest 4, peaksid olema kulud, mis on kantud enne toetustaotluse esitamist, rahastamiskõlblikud ka tegevustoetuste puhul.

(72) Vastavalt komisjoni 19. oktoobri 2010. aasta teatises „ELi eelarve läbivaatamine“ esitatud komisjoni kohustusele muuta rahastamisprogrammid ühtsemaks ja lihtsamaks tuleks juhul, kui programmiga ette nähtud meetmetel on eri rahastamisinstrumentidega ühised eesmärgid, jagada ressursse teiste liidu rahastamisinstrumentidega, välistades siiski kahekordse rahastamise.

(73) Programm peaks aitama kaasa äärepoolseimate piirkondade konkreetsete vajaduste üldisele toetamisele ja nende integreerimisele siseturul, nagu komisjon hiljuti taaskinnitas oma teatises „Tugevam uuendatud strateegiline partnerlus ELi äärepoolseimate piirkondadega“.

(74) Programm peaks edendama sünergiat ja samas vältima liidu sarnaste programmide ja meetmete dubleerimist. Programmi raames võetavad meetmed peaksid täiendama vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/444 ([38]) loodud programmi „Toll" ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (millega luuakse maksustamisalase koostöö programm „Fiscalis") loodud programmi „Fiscalis", mille eesmärk on samuti toetada ja parandada siseturu toimimist.

(75) Programm peaks taotlema sünergiat, vastastikust täiendavust ja lisaväärtust võrreldes toetusega, mida antakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta) loodud Euroopa Regionaalarengu Fondist VKEde ja ettevõtluse arendamiseks. Lisaks sellele tagatakse InvestEU fondi VKEde poliitikaharust võla- ja omakapitalitoetus, et parandada VKEde juurdepääsu rahastamisele ja selle kättesaadavust. Samuti peaks programm taotlema sünergiat Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/696 ([39]) loodud kosmoseprogrammiga, kutsudes VKEsid üles saama kasu murrangulisest innovatsioonist ja muudest kosmoseprogrammi raames välja töötatud lahendustest.

(76) Programm peaks edendama sünergiat programmiga „Euroopa horisont", mille eesmärk on edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni. See peaks eelkõige hõlmama vastastikust täiendavust uuenduslikele ettevõtetele suunatud tulevase Euroopa innovatsiooninõukogu meetmetega, aga ka eeskätt VKEdele pakutavate tugiteenustega, eelkõige Euroopa ettevõtlusvõrgustiku kaudu.

(77) Programm peaks edendama sünergiat ja vastastikust täiendavust digitaalse Euroopa programmiga, mille eesmärk on edendada liidu majanduse ja avaliku sektori digitaliseerimist, suurendades samas küberturvalisust.

(78) Lisaks peaks programm taotlema sünergiat Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/693 ([40]) õigusprogrammiga, mille eesmärk on toetada Euroopa õigusruumi edasiarendamist riiklike õigussüsteemide tõhususe tagamiseks, mis on peamine tegur õiglase ja kulutõhusa liidu majanduse saavutamiseks.

(79) Programm peaks taotlema sünergiat programmi „Erasmus+", Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) XXXX/XX ([41]) loodud Euroopa solidaarsuskorpuse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) kohta) loodud Euroopa Sotsiaalfond+ga tööjõu ja noorte liikuvuse valdkonnas, mis on hästi toimiva siseturu jaoks hädavajalik.

(80) Lisaks võiks selliseid meetmeid nagu looma- ja taimetervisega seotud kriisiolukordade puhul rakendatavaid veterinaar- ja fütosanitaarmeetmeid täiendada liidu ühise põllumajanduspoliitika programmitöö raames turupõhiste sekkumismeetmetega.

(81) Programmi raames ellu viidavatel meetmetel peaks olema selge liidu lisaväärtus ja neid tuleks kasutada turutõrgete kõrvaldamiseks või mitteoptimaalsete investeerimisolukordade lahendamiseks proportsionaalselt, nii et need ei dubleeriks ega tõrjuks välja erasektori rahastamist.

(82) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011 ([42]). Tarbijate võimestamist soodustavate meetmete elluviimiseks mõeldud tööprogrammide vastuvõtmiseks tuleks kasutada nõuandemenetlust. Kontrollimenetlust tuleks kasutada rakendusaktide vastuvõtmiseks, mis on seotud VKEde konkurentsivõimet soodustavate meetmete elluviimisega, ning rakendusaktide vastuvõtmiseks, mis on seotud tööprogrammidega,

([38]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2021. aasta määrus (EL) 2021/444, millega luuakse tollikoostöö programm „Toll" ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1294/2013 (ELT L 87, 15.3.2021, lk 1).

([39]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/696, millega luuakse liidu kosmoseprogramm ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 912/2010, (EL) nr 1285/2013 ja (EL) nr 377/2014 ning otsus nr 541/2014/EL (ELT L ..., 12.5.2021).

([40]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/693, millega luuakse õigusprogramm ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1382/2013 (ELT L ..., 5.5.2021).

([41]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu XXX määrus (EL) XXXX/XXX, millega luuakse Euroopa solidaarsuskorpuse programm ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) 2018/1475 ja (EL) nr 375/2014(*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).

([42]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

mis viivad ellu soodustavaid meetmeid inimeste, loomade ja taimede tervise kõrge taseme saavutamiseks ning vajadusel kehtestavad madalamad kaasrahastamise määrad meetmeteks, mis on seotud erakorraliste veterinaar- ja fütosanitaarmeetmetega ning riiklike aastaste ja mitmeaastaste veterinaar- ja fütosanitaarprogrammidega, ning rakendusaktide vastuvõtmiseks, mis on seotud tööprogrammidega, mis viivad ellu soodustavaid meetmed toidu- ja söödaohutuseks.

(83) Kui on võimalik saavutada programmi erieesmärkide vaheline sünergia, võib asjakohaseid sätteid rakendada ühise tööprogrammiga.

(84) Liidu rahastamisvormide ja programmi rakendamisviiside valikul tuleks lähtuda nende võimest saavutada meetmete erieesmärke ja tulemusi, võttes eelkõige arvesse liidu lisaväärtust, kontrollidega seotud kulusid, halduskoormust ja eeldatavat nõuete täitmata jätmisega seotud riski. Seejuures tuleks muu hulgas kaaluda kindlasummaliste maksete, ühtse määra ja ühikuhindade kasutamist ning finantsmääruse artikli 125 lõikes 1 osutatud kuludega mitteseotud rahastamise kasutamist.

(85) Saavutatud tulemuste ning programmi tõhususe ja tulemuslikkuse korrapärase seire ja aruandluse tagamiseks tuleks programmi meetmete ja tulemuste seire jaoks kohe alguses paika panna nõuetekohane raamistik. Seire ja aruandlus peaksid põhinema näitajatel, millega mõõdetakse programmi meetmete mõju eelnevalt kindlaksmääratud võrdlusaluste põhjal.

(86) Vastavalt 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelise parema õigusloome kokkuleppe ([43]) punktidele 22 ja 23 tuleks käesolevat programmi hinnata teabe põhjal, mis on kogutud seirenormide alusel, vältides samal ajal eelkõige liikmesriikidele langevat töökoormust ja ülereguleerimist. Seirenormid peaksid asjakohasel juhul sisaldama ka mõõdetavaid näitajaid, mille alusel saab hinnata programmi mõju kohapeal. Komisjon peaks koostama vahearuande, milles hinnatakse, kuivõrd on täidetud programmi raames toetatud meetmete eesmärgid, millised olid selle mõjud ja tulemused, kui tõhusalt kasutati ressursse ja millist liidu lisaväärtust saadi, ning koostama lõpliku hindamisaruande meetmete pikemaajalise mõju, tulemuste ja kestlikkuse ning teiste programmidega saavutatud sünergia kohta.

(87) VKEde toetuste seireks peaks programmis kasutama mõõdetavaid tulemusnäitajaid. Nimetatud näitajatega tuleks vastava teabe kättesaadavuse ja vajaduse korral mõõta programmi tulemusi ja mõju selle erieesmärkidele ja kindlatele sihtrühmadele (näiteks naised, noored, eakad). Eriti oluline oleks seire käigus mõõta, kuidas see toetab rohe- ja digipööret, rahvusvahelistumist ja innovatsiooni. Lisaks tuleks seires võtta arvesse kontekstipõhiseid näitajaid, millega ei mõõdeta programmi tulemuslikkust, vaid antakse ülevaade VKEde tegevuskeskkonnast.

(88) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 999/2001, ([44]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 2160/2003, ([45]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2003/99/EÜ ([46]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2016/429 ([47]) osutatud loomataudide põhjal tuleb koostada selliste loomataudide ja zoonooside mittetäielik loetelu, mis on erakorraliste meetmete ning tõrje, kontrolli ja seire programmide raames rahastamiskõlblikud.

([43]) ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

([44]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 999/2001, millega sätestatakse teatavate transmissiivsete spongioossete entsefalopaatiate vältimise, kontrolli ja likvideerimise eeskirjad (EÜT L 147, 31.5.2001, lk 1).

([45]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 2160/2003 salmonella ja teiste konkreetsete toidupõhiste zoonootilise toimega mõjurite kontrolli kohta (ELT L 325, 12.12.2003, lk 1).

([46]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/99/EÜ zoonooside ja zoonootilise toimega mõjurite seire kohta, millega muudetakse nõukogu otsust 90/424/EMÜ ja tühistatakse nõukogu direktiiv 92/117/EMÜ (ELT L 325, 12.12.2003, lk 31).

([47]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

(89) Selleks et võtta arvesse loomataudide põhjustatud olukordi, mis mõjutavad oluliselt loomakasvatust või kariloomakaubandust, inimeste tervisele ohtlike zoonooside levikut või uusi teaduslikke või epidemioloogilisi arenguid, ning loomataude, mis tõenäoliselt kujutavad endast liidule uut ohtu, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte loomataudide ja zoonooside loetelu muutmiseks. Selleks et võtta arvesse tulevasi arenguid seoses üksustega, millele võidakse anda programmi alusel toetust seoses tarbijate huvide liidu tasandil esindamisega, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte nende üksuste loetelu muutmiseks. Selleks et tagada programmi eesmärkide täitmisel tehtud edusammude tulemuslik hindamine, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et vajaduse korral muuta erieesmärkide saavutamist mõõtvate näitajate loetelu või täiendada käesolevat määrust, kehtestades seire- ja hindamisraamistiku. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega. Samuti tuleks konsulteerida sidusrühmade ja tarbijate ühendustega. Et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, kus arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

(90) Vastavalt nõukogu otsusele 2013/755/EL ([48]) on ülemeremaadel või -territooriumidel asuvad füüsilised isikud ja üksused toetuskõlblikud, kui programmi reeglitest ja eesmärkidest või võimalikest kokkulepetest liikmesriigiga, millega vastav ülemeremaa või -territoorium on seotud, ei tulene teisiti.

(91) Finantsmääruse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 883/2013 ([49]) ning nõukogu määruste (EÜ, Euratom) nr 2988/95, ([50]) (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ([51]) ja (EL) 2017/1939 ([52]) kohaselt tuleb liidu finantshuve kaitsta proportsionaalsete meetmetega, sealhulgas meetmetega, mis hõlmavad õigusnormide rikkumise, sealhulgas kelmuste, pettuste ärahoidmist, avastamist, kõrvaldamist ja uurimist, kaotatud, alusetult makstud või ebaõigesti kasutatud summade sissenõudmist ning asjakohasel juhul halduskaristuste kehtestamist. Eelkõige on OLAFil vastavalt määrustele (Euratom, EÜ) nr 2185/96 ja (EL, Euratom) nr 883/2013 õigus korraldada haldusjuurdlusi, sealhulgas kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kindlaks, kas on esinenud kelmust, pettust, korruptsiooni või muud liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust. Euroopa Prokuratuuril on määruse (EL) 2017/1939 kohaselt õigus uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid, nagu on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2017/1371, ([53]) ja esitada süüdistusi. Vastavalt finantsmäärusele peab iga isik või üksus, kes saab liidu vahendeid, tegema liidu finantshuvide kaitsel igakülgset koostööd, andma komisjonile, OLAFile, kontrollikojale ja tõhustatud koostöös osalevate liikmesriikide puhul kooskõlas määrusega (EL) 2017/1939 Euroopa Prokuratuurile vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu ning tagama, et kolmandad isikud, kes on kaasatud liidu vahendite haldamisse, annavad samaväärsed õigused.

(92) Käesoleva määruse suhtes kohaldatakse horisontaalseid finantsreegleid, mille Euroopa Parlament ja nõukogu on vastu võtnud ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel. Need reeglid sätestatakse finantsmääruses ja nendega määratakse eelkõige kindlaks menetlus eelarve kehtestamiseks ja selle täitmiseks toetuste, auhindade, eelarve kaudse

([48]) Nõukogu 25. novembri 2013. aasta otsus 2013/755/EL ülemeremaade ja -territooriumide Euroopa Liiduga assotsieerimise kohta („ÜMTde assotsieerimise otsus“) (ELT L 344, 19.12.2013, lk 1).

([49]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1).

([50]) Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1).

([51]) Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramiste eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2).

([52]) Nõukogu 12. oktoobri 2017. aasta määrus (EL) 2017/1939, millega rakendatakse tõhustatud koostööd Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L 283, 31.10.2017, lk 1).

([53]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2017. aasta direktiiv (EL) 2017/1371, mis käsitleb võitlust liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu kriminaalõiguse abil (ELT L 198, 28.7.2017, lk 29).

täitmise, rahastamisvahendite, eelarveliste tagatiste, finantsabi ja välisekspertide tasustamise kohta ning nähakse ette finantsjuhtimises osalejate vastutuse kontroll. ELi toimimise lepingu artikli 322 alusel vastu võetud reeglid hõlmavad ka üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks.

(93) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 ([54]) reguleeritakse isikuandmete töötlemist liikmesriikides käesoleva määruse kontekstis ja liikmesriikide pädevate asutuste järelevalve all. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2018/1725 ([55]) reguleeritakse isikuandmete töötlemist komisjonis käesoleva määruse kontekstis ja Euroopa andmekaitseinspektori järelevalve all. Pädevad asutused peavad teavet vahetama ja edastama kooskõlas määruses (EL) 2016/679 sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega ning komisjon peab teavet vahetama ja edastama kooskõlas määruses (EL) 2018/1725 sätestatud isikuandmete edastamise eeskirjadega.

(94) Määrusega (EÜ) nr 223/2009 kehtestatakse eeskirjad statistika tegemiseks vastavalt statistilise konfidentsiaalsuse põhimõttele ning sätestatakse, et riiklikud statistikaametid, muud riiklikud ametiasutused ja komisjon (Eurostat) võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada põhimõtete ja suuniste ühtlustamine konfidentsiaalsete andmete füüsilise ja loogilise kaitse puhul.

(95) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt luua programm siseturu toimimise, ettevõtjate, eelkõige VKEde konkurentsivõime ja tarbijakaitse parandamiseks, taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna jaoks ning programmitöö ja rahastamisraamistik Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks ajavahemikuks 2021–2027, ei suuda liikmesriigid küsimuste piiriülese iseloomu tõttu piisavalt saavutada, küll aga saab neid liidu meetmete suurema potentsiaali tõttu paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(96) Programmiga tuleks ühtlasi tagada liidu siseturu ja selle ettevõtjate – eriti VKEde – konkurentsivõime ja kestlikkus, aga ka Euroopa statistikameetmete parem nähtavus ja sidusus liidu kodanike, ettevõtjate ja ametiasutuste jaoks.

(97) Kuna õigusaktide muutmise sätted kaotasid jõustumise hetkel oma mõju ning nendega muudesse õigusaktidesse sisse viidud muudatustest saavad seetõttu samal ajal nende muude õigusaktide osa, ei avalda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 652/2014 ([56]) kehtetuks tunnistamine mõju selle muutmissätetega muudesse õigusaktidesse juba sisse viidud muudatustele, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 178/2002 ([57]) ja nõukogu direktiivile 2008/90/EÜ ([58]) seoses taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee loomisega, mis jääb olenemata määruse (EL) nr 652/2014 kehtetuks tunnistamisest jõusse.

([54]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

([55]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides, organites ja asutustes ning isikuandmete vaba liikumist, ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 45/2001 ja otsus nr 1247/2002/EÜ (ELT L 295 21.11.2018, lk 39).

([56]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 652/2014, millega nähakse ette sätted toiduahela, loomade tervise ja heaolu ning taimetervise ja taimse paljundusmaterjaliga seotud kulude haldamise kohta ning muudetakse nõukogu direktiive 98/56/EÜ, 2000/29/EÜ ja 2008/90/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 178/2002, (EÜ) nr 882/2004 ja (EÜ) nr 396/2005, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu otsused 66/399/EMÜ, 76/894/EMÜ ja 2009/470/EÜ (ELT L 189, 27.6.2014, lk 1).

([57]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

([58]) Nõukogu 29. septembri 2008. aasta direktiiv 2008/90/EÜ puuviljade tootmiseks ettenähtud viljapuude paljundusmaterjali ja viljapuude turustamise kohta (ELT L 267, 8.10.2008, lk 8).

(98) Selleks et tagada toetuse andmise järjepidevus 2014- 2020 programmide, mis on loodud määruse (EL) nr 1287/2013, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 254/2014, ([59]) määruse (EL) 2017/826, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 258/2014, ([60]) määruse (EL) nr 652/2014 ja määrusega (EL) nr 99/2013 ettevõtjate, eriti VKEde konkurentsivõime ja kestlikkuse, tarbijakaitse, finantsteenuste tarbijate ja lõppkasutajate, finantsteenuste valdkonna poliitika kujundamise, taimede, loomade, toidu ja sööda ning Euroopa statistika valdkonnas ning käesoleva programmi vahel, eelkõige seoses mitmeaastaste meetmete jätkamise ning eelmiste programmide edusammude hindamisega, ning et võimaldada rakendamise alustamist alates mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 algusest, peaks käesolev määrus jõustuma võimalikult kiiresti ning olema tagasiulatuvalt kohaldatav alates 1. jaanuarist 2021. Alates 1. jaanuarist 2028 peaksid tehnilise ja haldusabi assigneeringud vajaduse korral katma kulud, mis on seotud programmi lõpuks veel lõpule viimata meetmete haldamisega.

(99) Käesoleva määruse hilinenud jõustumist arvestades ei ole võimalik pidada kinni taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna tööprogrammide vastuvõtmise ning 2021. ja 2022. aasta veterinaar- ja fütosanitaarprogrammide liikmesriikide poolse esitamise ja nende komisjonis kinnitamise tähtaegadest, samuti ei ole komisjonil võimalik kinni pidada programmide heakskiitmise tähtajast. Selleks et tagada taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonna meetmete nõuetekohane elluviimine 2021. ja 2022. aastal, ei tuleks nimetatud tähtaegu 2021. ja 2022. aastal kohaldada.

(100) Määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014 tuleks seetõttu tunnistada kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 1

Sisu

Käesoleva määrusega luuakse ajavahemikuks 1. jaanuar 2021 kuni 31. detsember 2027 programm, mis käsitleb siseturu toimimise ja ettevõtjate, eelkõige mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate konkurentsivõime ja kestlikkuse tõhustamist, tarbijakaitset, kulude haldamist taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonnas ning programmitööd ja rahastamisraamistikku Euroopa statistika arendamiseks, tegemiseks ja levitamiseks määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 13 tähenduses (ühtse turu programm) (edaspidi „programm“) ajavahemikuks 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2027. Programmi kestus langeb kokku mitmeaastase finantsraamistiku kestusega.

Käesolevas määruses sätestatakse programmi eesmärgid ja rahastamiskõlblikud meetmed nende eesmärkide täitmiseks ning programmi eelarve aastateks 2021–2027, liidupoolse rahastamise vormid ja reeglid ning juhtimismehhanism.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „segarahastamistoiming“ – liidu eelarvest toetatav meede, sealhulgas finantsmääruse artikli 2 lõikes 6 määratletud segarahastamisvahend või -platvorm, milles kombineeritakse liidu eelarvest tagastamatus vormis antav toetus või antavad rahastamisvahendid tagasimakstava arengut rahastavate asutuste või muude avalik-õiguslike finantseerimisasutuste ning erasektori finantseerimisasutuste või investorite antava toetusega;

([59]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määrus (EL) nr 254/2014, mis käsitleb mitmeaastast tarbijakaitseprogrammi aastateks 2014–2020 ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 1926/2006/EÜ (ELT L 84, 20.3.2014, lk 42).

([60]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 258/2014, millega luuakse liidu programm, toetamaks teatavaid tegevusi finantsaruandluse ja auditeerimise valdkonnas aastatel 2014–2020, ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 716/2009/EÜ (ELT L 105, 8.4.2014, lk 1).

2) „Euroopa statistika“ – statistika, mida arendatakse, tehakse ja levitatakse kooskõlas määrusega (EÜ) nr 223/2009;

3) „õigussubjekt“ – füüsiline isik või liidu, riigi või rahvusvahelise õiguse alusel asutatud ja sellisena tunnustatud juriidiline isik, kellel on juriidilise isiku staatus ning võime toimida enda nimel, teostada õigusi ja kanda kohustusi, või finantsmääruse artikli 197 lõike 2 punktis c osutatud üksus, millel ei ole juriidilise isiku staatust;

4) „mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad“ ehk „VKEd“ – soovituses 2003/361/EÜ määratletud mikro-, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad;

5) „klastrid ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonid“ – sõltumatutest isikutest koosnevad struktuurid või organiseeritud rühmad, mis moodustavad organisatsioonid, kes pakuvad tuge, tõhustamaks selliste ettevõtjarühmade koostööd, võrgustumist ja õpet, kelle tegevusala on pakkuda või vahendada eriti VKEdele spetsialiseeritud ja kohandatud ettevõtluse tugiteenuseid, et hoogustada muu hulgas innovatsiooni ja rahvusvahelist tegevust, edendades seejuures varustuse jagamist ning teadmiste ja oskusteabe vahetamist.

Artikkel 3

Programmi eesmärgid

1. Programmi üldeesmärgid on järgmised:

a) parandada siseturu toimimist ning eelkõige kaitsta kodanikke, tarbijaid ja ettevõtteid, eriti VKEsid, ja suurendada nende mõjuvõimu, tagades liidu õiguse täitmise, hõlbustades turulepääsu ja standardite kehtestamist ning edendades inimeste, loomade ja taimede tervist ja loomade heaolu, austades samal ajal kestliku arengu põhimõtteid ning tagades tarbijakaitse kõrge taseme, samuti tugevdades koostööd nii liikmesriikide pädevate asutuste vahel kui ka liikmesriikide pädevate asutuste, komisjoni ja liidu detsentraliseeritud asutuste vahel;

b) arendada, teha ja levitada kvaliteetset, võrreldavat, ajakohast ja usaldusväärset Euroopa statistikat, mis toetaks kõigi liidu poliitikavaldkondade kujundamist, seiret ja hindamist ning aitaks kodanikel, poliitikakujundajatel, ametiasutustel, ettevõtjatel, akadeemilistel ringkondadel ja meedial teha teadlikke otsuseid ja osaleda aktiivselt demokraatlikus protsessis.

2. Programmi erieesmärgid on järgmised:

a) tõhustada muu hulgas digipöörde taustal siseturgu järgmiselt:

   i) hõlbustada diskrimineerivate, põhjendamatute või ebaproportsionaalsete tõkete ennetamist ja kõrvaldamist, toetada liidu õigusaktide väljatöötamist, rakendamist ja täitmist kaupade ja teenuste siseturu valdkonnas, muu hulgas vastastikuse tunnustamise põhimõtte, riigihankenormide, äriühinguõiguse, lepinguõiguse ja lepinguvälise õiguse, rahapesuvastaste õigusnormide, kapitali ja finantsteenuste vaba liikumise ja konkurentsinormide parema kohaldamise abil, sealhulgas arendades kasutajakeskseid juhtimisvahendeid;

   ii) toetada tulemuslikku turujärelevalvet kogu liidus, tagamaks et liidu turul, sealhulgas internetimüügil tehakse kättesaadavaks üksnes ohutud, nõuetele vastavad ning tarbijatele ja muudele lõppkasutajatele kõrgetasemelist kaitset pakkuvad tooted, ning et kogu liidus saavutataks suurem turujärelevalveasutuste ühtsus ja võimekus;

b) tugevdada VKEde konkurentsivõimet ja kestlikkust ja saavutada täiendavus liidu tasandil selliste meetmete kaudu, millega:

   i) antakse VKEdele, klastritele ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonidele muu hulgas turismisektoris mitmel eri moel toetust, soodustades seeläbi VKEde kasvu, laienemist ja asutamist;

   ii) hõlbustatakse VKEde juurdepääsu turgudele, sealhulgas läbi VKEde rahvusvahelistumise;

iii) edendatakse ettevõtlust ja ettevõtlusoskuste omandamist;

iv) edendatakse VKEdele soodsat ettevõtluskeskkonda, toetatakse VKEde digipööret ja edendatakse VKEde, sealhulgas sotsiaalmajanduse ettevõtete ja uuenduslikele ärimudelitele toetuvate ettevõtete uusi ärivõimalusi;

v) toetatakse tööstusökosüsteemide ja tööstussektori konkurentsivõimet ning tööstuse väärtusahelate arengut;

vi) edendatakse tööstuse moderniseerimist rohe-, digi- ja vastupanuvõimelist majandust soodustaval viisil;

c) tagada siseturu tõhus toimimine standardimisprotsesside kaudu, mis:

i) võimaldavad Euroopa standardimisvaldkonna rahastamist ja kõigi asjaomaste sidusrühmade osalemist Euroopa standardite kehtestamises;

ii) toetavad kvaliteetsete rahvusvaheliste finants- ja muu aruandluse ja auditeerimise standardite väljatöötamist, lihtsustavad nende integreerimist liidu õigusesse ja edendavad innovatsiooni ja parimaid tavasid ettevõtete aruandluse valdkonnas;

d) edendada tarbijate huve ja tagada tarbijakaitse kõrge tase ja tooteohutus seoses

i) tarbijatega:

— suurendatakse tarbijate, ettevõtjate ja kodanikuühiskonna esindajate mõjuvõimu ning abistatakse ja haritakse neid eeskätt liidu õigusega tagatud tarbijaõiguste alal;

— tagatakse tarbijatele, eeskätt kõige kaitsetumatele tarbijatele kaitse kõrge tase, kestlik tarbimine ja tooteohutus, et tugevdada õiglust, läbipaistvust ja usaldust siseturu vastu;

— tagatakse, et tarbija huvisid digitaalses maailmas võetakse nõuetekohaselt arvesse;

— toetatakse pädevaid täitevasutusi, tarbijaid esindavaid organisatsioone ning tegevust, millega edendatakse pädevate asutuste vahelist koostööd, pöörates erilist tähelepanu praeguste ja tekkivate tehnoloogiatega kaasnevatele probleemidele;

— aidatakse suurendada standardite kvaliteeti ja kättesaadavust kogu liidus; võideldakse tõhusalt ebaausate kaubandustavade vastu;

— tagatakse kõigi tarbijate juurdepääs tõhusatele õiguskaitsemehhanismidele, antakse neile piisavat teavet turgude ja tarbijaõiguste kohta ning edendatakse säästvat tarbimist, eelkõige suurendades tarbijate teadlikkust kaupade ja teenuste eriomaduste ja keskkonnamõju kohta;

ii) tarbijate ja teiste finantsteenuste lõppkasutajatega:

— suurendatakse tarbijate, muude finantsteenuste lõppkasutajate ja kodanikuühiskonna esindajate osalemist finantsteenuste valdkonna poliitika kujundamises;

— edendatakse paremat arusaamist finantssektorist ja turul pakutavatest eri liiki finantstoodetest;

— tagatakse tarbijate huvide kaitse jaefinantsteenuste valdkonnas;

e) aidata kaasa inimeste, loomade ja taimede tervise ja ohutuse kõrge taseme tagamisele taimede, loomade, toidu ja sööda valdkonnas, muu hulgas ennetades, avastades ja likvideerides loomataude ja taimekahjustajaid, sealhulgas võttes selleks loomade või taimede tervist mõjutavates ulatuslikes kriisiolukordades ja ettenägematute sündmuste korral ka erakorralisi meetmeid, ja toetades loomade heaolu parandamist, võitlust antimikroobikumiresistentsuse vastu ning toidu säästva tootmise ja tarbimise edendamist ja stimuleerida teadusuuringuid, innovatsiooni ja parimate tavade vahetamist valdkondlike sidusrühmade vahel;

f) arendada, teha, levitada ja edastada kooskõlas määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 lõikes 1 sätestatud kvaliteedikriteeriumidega õigeaegsel, erapooletul ja kulutõhusal viisil Euroopa statistikat määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklis 4 osutatud tugevdatud Euroopa statistikasüsteemi kaudu ja selle süsteemi siseste ja kõigi asjaomaste välisosalistega sõlmitud tõhustatud partnerluste kaudu, kasutades mitmesuguseid andmeallikaid, täiustatud andmeanalüüsi meetodeid, arukaid süsteeme ja digitehnoloogiat ning esitades andmed riikide ja võimaluse korral piirkondade lõikes.

Artikkel 4

Eelarve

1. Programmi rakendamise rahastamispakett ajavahemikul 1. jaanuar 2021 kuni 31. detsember 2027 on 4 208 041 000 eurot jooksevhindades.

2. Lõikes 1 esitatud summa orienteeriv jaotus on eesmärkide lõikes järgmine:

a) 451 569 500 eurot artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud eesmärgi jaoks;

b) 105 461 000 eurot artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud eesmärgi jaoks;

c) 1 000 000 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud eesmärgi jaoks;

d) 220 510 500 eurot artikli 3 lõike 2 punktis c osutatud eesmärgi jaoks;

e) 198 500 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis d osutatud eesmärgi jaoks;

f) 1 680 000 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud eesmärgi jaoks;

g) 552 000 000 eurot artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud eesmärgi jaoks.

3. Lõikes 1 osutatud summat võib kasutada programmi rakendamiseks antava tehnilise ja haldusabi jaoks, eelkõige ettevalmistus-, seire-, kontrolli-, auditeerimis- ja hindamistoiminguteks, infotehnoloogiavõrgustike kasutamiseks, mis keskenduvad infotöötlusele ja -vahetusele, samuti infotehnoloogiavahendite kasutamiseks ja arendamiseks. Tagamaks et programmist saaks võimalikult ulatuslikult rahastada programmi eesmärke teenivaid meetmeid, ei või halduskulud ja tehnilise abi maksumus kokku olla üle 5 % lõikes 1 osutatud rahastamispaketi väärtusest.

4. Pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuvate meetmetega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.

5. Erandina finantsmääruse artikli 111 lõikest 2 võtab komisjon käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgi kohaste erakorraliste veterinaar- ja fütosanitaarmeetmetega seotud toetuse eelarvelised kulukohustused pärast liikmesriikide esitatud maksetaotluste hindamist.

6. Eelarve jagatud täitmise raames liikmesriikidele eraldatud vahendid võib asjaomase liikmesriigi taotluse korral programmi ümber paigutada vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, õiglase ülemineku fondi ning Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahalise toetamise instrumendi suhtes kohaldatavad finantsreeglid) („ühissätete määrus 2021–2027“) artiklis 26 sätestatud tingimustele. Komisjon haldab neid vahendeid otse finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti a alusel või kaudselt kõnealuse määruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punkti c alusel. Kõnealuseid vahendeid kasutatakse asjaomase liikmesriigi huvides.

7. Kui komisjon ei ole võtnud juriidilist kohustust eelarve otsese või kaudse täitmise raames vahendite puhul, mis on ümber paigutatud vastavalt käesoleva artikli lõikele 6, võib vastavad kulukohustustega sidumata vahendid liikmesriigi taotlusel ühissätete määruse 2021–2027 artiklis 26 sätestatud tingimustel tagasi kanda fondi, kust need algselt ümber paigutati.

Artikkel 5

Programmiga assotsieerunud kolmandad riigid

Programmis võivad osaleda järgmised kolmandad riigid:

a) Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni liikmed, kes on ühtlasi Euroopa Majanduspiirkonna liikmed, vastavalt Euroopa Majanduspiirkonna lepingus sätestatud tingimustele;

b) ühinevad riigid, kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaadid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

c) Euroopa naabruspoliitika riigid vastavalt nende riikide liidu programmides osalemise üldpõhimõtetele ja üldtingimustele, mis on sätestatud vastavates raamlepingutes ja assotsiatsiooninõukogu otsustes või muudes samalaadsetes kokkulepetes, ning vastavalt eritingimustele, mis on sätestatud liidu ja nende riikide vahelistes lepingutes;

d) muud kolmandad riigid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud erilepingus, millega reguleeritakse asjaomase kolmanda riigi osalemist liidu programmides, tingimusel et selle lepinguga:

   i) tagatakse õiglane tasakaal liidu programmides osaleva kolmanda riigi osamaksete ja saadava kasu vahel;

   ii) määratakse kindlaks programmides osalemise tingimused, sealhulgas eri programmide osamaksete ja halduskulude kalkulatsioon;

   iii) ei anta kolmandale riigile liidu programmiga seoses otsustusõigust;

   iv) on kindlustatud liidu õigus tagada usaldusväärne finantsjuhtimine ja kaitsta oma finantshuve.

Esimese lõigu punkti d alapunktis ii osutatud osamakseid käsitatakse vastavalt finantsmääruse artikli 21 lõikele 5 sihtotstarbelise tuluna.

Artikkel 6

Rakendamine ning liidu rahastamise vormid

1. Programmi rakendatakse eelarve otsese täitmise korras vastavalt finantsmäärusele või eelarve kaudse täitmise korras koostöös finantsmääruse artikli 62 lõike 1 esimese lõigu punktis c osutatud asutustega.

2. Programmist võib anda rahalisi toetusi ükskõik millises finantsmääruses sätestatud vormis ning eelkõige toetuste, auhindade ja hangetena. Rahastamine võib toimuda ka segarahastamistoimingutes kasutatavate rahastamisvahendite kaudu.

3. Vastastikuse kindlustusmehhanismi osamaksetega võib katta riske, mis on seotud toetusesaaja võlgnetavate vahendite tagasinõudmisega, ning neid osamakseid käsitatakse finantsmääruse kohase piisava tagatisena. Kohaldatakse määruse (EL) 2021/695 artikli 37 lõike 7 sätteid.

II PEATÜKK

TOETUSED

Artikkel 7

Toetused

Programmi raames antakse ja hallatakse toetusi kooskõlas finantsmääruse VIII jaotisega.

Artikkel 8

Rahastamiskõlblikud meetmed

1. Üksnes meetmed, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärke, on rahastamiskõlblikud.

2. Rahastamiskõlblikud on eelkõige järgmised meetmed, millega täidetakse artiklis 3 osutatud eesmärke:

a) õigete tingimuste loomine kõigi siseturu osaliste, sealhulgas ettevõtjate, kodanike ja tarbijate, kodanikuühiskonna esindajate ja avaliku sektori asutuste võimestamiseks, milleks kasutatakse läbipaistvat teabevahetust ja teadlikkuse suurendamise kampaaniaid eriti kohaldatavate liidu normide ning ettevõtjate, kodanike ja tarbijate õiguste kohta, samuti parimate tavade, oskusteabe, teadmiste ja uudsete lahenduste vahetamist ja levitamist, sealhulgas SOLVITi võrgustiku ja Euroopa tarbijakeskuste võrgustiku raames rakendatavaid meetmeid;

b) mehhanismide loomine liidu kodanike, tarbijate, lõppkasutajate, kodanikuühiskonna esindajate, sealhulgas liidu tööturu osapoolte ja ettevõtjate esindajate, eelkõige VKEde esindajate jaoks, et aidata kaasa nende osalemisele poliitilistes aruteludes, poliitikavaldkondades ja otsustusprotsessis, eelkõige toetades esindusorganisatsioonide toimimist nii riiklikul kui ka liidu tasandil;

c) suutlikkuse suurendamine ning liikmesriikide, nende pädevate asutuste, liikmesriikide pädevate asutuste ja komisjoni ning komisjoni, liidu detsentraliseeritud asutuste ja kolmandate riikide asutuste ühismeetmete, sealhulgas tooteohutuse suurendamise alaste ühismeetmete toetamine ja koordineerimine;

d) liidu õigusraamistiku tõhusa täitmise tagamise ja ajakohastamise ning selle kiire kohandamise toetamine liidu tulemusliku ülemaailmses konkurentsis püsimise eesmärgil ning digitaliseerimisega kaasnevate probleemide lahendamise püüdluste toetamine, sealhulgas

   i) andmete kogumise ja analüüsimise kaudu;

   ii) teadusuuringud siseturu toimimise kohta, uurimused, hindamised ja poliitikasoovitused;

   iii) tutvustamistegevuse ja katseprojektide korraldamine;

   iv) teabevahetustegevus;

   v) spetsiaalsete IT-vahendite väljatöötamine, et tagada siseturu läbipaistev ja tõhus toimimine ning võidelda võrgupettustega ja neid ära hoida.

3. Rahastamiskõlblikud on määruse (EL) 2019/1020 artiklis 36 osutatud meetmed, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärke, eriti seoses järgmisega:

a) turujärelevalveasutuste ja liikmesriikide muude asjaomaste asutuste vaheline koordineerimine ja koostöö, eelkõige liidu toodete nõuetele vastavuse võrgustiku kaudu;

b) toetus nõuetele vastavusega seotud ühismeetmete ja katsete väljatöötamiseks, sealhulgas võrguühendusega toodete ja internetis müüdavate toodete jaoks;

c) toetus turujärelevalvestrateegiate, teadmiste ja teabe kogumise, katsetamissuutlikkuse ja -vahendite, vastastikuste eksperdihinnangute, koolitusprogrammide ja tehnilise abi jaoks ning turujärelevalveasutuste suutlikkuse suurendamiseks.

4. Rahastamiskõlblikud on meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärki, eriti seoses järgmisega:

a) mitmesuguses vormis toetuse andmine VKEdele, sealhulgas teavitamine, mentorlus, koolituse ja hariduse pakkumine, liikuvus, piiriülene koostöö ja nõustamisteenused;

b) koostöös liikmesriikidega VKEde, klastrite ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonide liidusisese ja -välise turulepääsu soodustamine, nende toetamine nende tegevusaja jooksul ülemaailmsete keskkonna-, majandus- ja ühiskondlike probleemidega toimetulekul ning rahvusvahelistumisel ning liidu ettevõtluse ja tööstuse juhtpositsiooni tugevdamine ülemaailmsetes väärtusahelates;

c) Euroopa ettevõtlusvõrgustiku toetamine integreeritud ettevõtluse tugiteenuste pakkumisel liidu VKEdele, sealhulgas äripartnerite leidmiseks ja eeskätt programmidest „InvestEU“, „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ rahaliste

vahendite saamiseks, samuti VKEde innovatsiooni omaksvõtu, nende rahvusvahelistumise ning rohe- ja digipöörde soodustamiseks ja nende toetamiseks sellistele digitaal-, keskkonna-, kliima-, energia- ja ressursitõhususe alastele eksperditeadmistele ligi pääsemisel, mis aitavad neil uurida võimalusi nii siseturul kui ka kolmandates riikides, vältimaks tegevuse dubleerimist vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele ja pidades silmas vajadust tagada, et kui Euroopa ettevõtlusvõrgustikku kasutatakse muude liidu programmide nimel teenuste, sealhulgas nõustamis- või suutlikkuse suurendamise teenuste osutamiseks, et neid teenuseid rahastataks nendest muudest liidu programmidest;

d) turutõkete ja halduskoormuse vähendamine ning soodsa ettevõtluskeskkonna loomine, et pakkuda VKEdele rohkem võimalusi siseturust kasu saada;

e) ettevõtete arengu ja kasvu soodustamine, sealhulgas tehniliste, digi- ja ettevõtlusoskuste ning kestliku ärijuhtimise ja toote- ja protsessiarenduse edendamine rohe- ja digipöörde soodustamiseks tööstusökosüsteemides ning tootmis- ja teenindussektori kogu väärtusahelas;

f) ettevõtjate ja kõigi majandussektorite konkurentsivõime ja kestlikkuse toetamine, loovuse ja kõigi innovatsioonivormide VKEdes omaksvõtu toetamine, ettevõtja sotsiaalse vastutuse tugevdamine, uute ärimudelite juurutamise ja väärtusahela alase koostöö toetamine, ühendades strateegiliselt ökosüsteemid ja klastrid, muu hulgas klastrite ühistegevuse algatuse kaudu;

g) ettevõtluskeskkonna ja ettevõtluskultuuri edendamine, sealhulgas luues ettevõtjate mentorlussüsteeme ja liikuvusprogramme ettevõtlusalase oskusteabe, oskuste, tehnoloogilise suutlikkuse ja juhtimise parandamiseks ning toetades idufaasis ettevõtjaid, ettevõtete kestlikkust ja kasvufaasis ettevõtjaid konkreetsete projektide kaudu, milles tuginetakse turupõhistele võimalustele, pöörates tähelepanu võimalike uute ettevõtjate erilistele vajadustele ja alaesindatud rühmade liikmetele.

5. Rahastamiskõlblikud on määruse (EL) nr 1025/2012 artiklites 15 ja 16 sätestatud meetmed, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis i osutatud erieesmärki.

6. Rahastamiskõlblikud on meetmed, millega toetatakse tegevusi, mille eesmärk on rahvusvaheliste standardite väljatöötamine, kohaldamine, hindamine ja seire finants- ja muu aruandluse ja auditeerimise valdkonnas ning järelevalve teostamine nende standardite kehtestamise protsessi üle ja artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii osutatud erieesmärgi täitmine.

7. Rahastamiskõlblikud on eeskätt järgmised meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki:

a) tarbijate teadlikkuse ja digikirjaoskuse suurendamine ning elukestva õppe parandamine tarbijaõiguste kohta, sealhulgas tehnoloogia arengust ja digitaliseerimisest tingitud küsimustes, pidades seejuures silmas ka kaitsetumate tarbijate erilisi vajadusi;

b) meetmed, mis teevad tarbijatele ja kauplejatele hõlpsasti kättesaadavaks kvaliteetse vaidluste kohtuvälise lahendamise, vaidluste internetipõhise lahendamise ja teabe õiguskaitsevõimaluste kasutamise kohta;

c) meetmed, millega toetatakse tarbijakaitsealaste õigusnormide tõhusamat täitmise tagamist pädevate asutuste poolt, sealhulgas juhul, kui kaupleja on asutatud kolmandas riigis, eelkõige tõhusa koostöö ja ühismeetmete kaudu;

d) säästva tarbimise edendamine, suurendades selleks eelkõige tarbijate teadlikkust toote keskkonnatoimest, nagu selle eluiga ja ökodisain, aga ka meetmed, millega edendatakse tarbijaõiguste kohaldamist ja eksitavate tavadega seotud heastamise taotlemise võimalusi.

8. Rahastamiskõlblikud on I lisas sätestatud meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki.

9. Rahastamiskõlblikud on II lisas sätestatud meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärki.

Artikkel 9

Toetuskõlblikud üksused

1. Lisaks finantsmääruse artiklis 197 sätestatud kriteeriumidele kehtivad käesoleva artikli lõigetes 2–7 sätestatud toetuskõlblikkuse kriteeriumid.

2. Programmi raames on toetuskõlblikud järgmised üksused, mis vastavad lõigetes 3–7 sätestatud kõlblikkuse tingimustele:

a) õigussubjektid, kes on asutatud mõnes järgmistest riikidest:

i) liikmesriigis või sellega seotud ülemeremaal või -territooriumil; või

ii) kolmandas riigis, mis on programmiga ühinenud kooskõlas artikliga 5;

b) õigussubjektid, kes on loodud liidu õiguse alusel, või rahvusvahelised organisatsioonid;

c) erandkorras õigussubjektid, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga ühinenud, tingimusel et nende õigussubjektide osalus meetmes kattub programmi eesmärkidega ning liiduväline tegevus on vajalik, et tagada aluslepingutega hõlmatud liikmesriikide territooriumidel võetud meetmete tulemuslikkus.

3. Õigussubjektid, kes on asutatud kolmandas riigis, mis ei ole programmiga ühinenud, võivad osaleda järgmistes meetmetes:

a) meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärki;

b) tarbijakaitset toetavad meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki.

Esimeses lõigus osutatud meetmetes osalevatel õigussubjektidel ei ole õigust saada liidu rahalist toetust, välja arvatud juhul, kui nende osalus on oluline programmi jaoks, eelkõige seoses konkurentsivõime ja liidu ettevõtjate turulepääsu parandamisega või liidus elavate tarbijate kaitsega. Seda erandit ei kohaldata kasumit taotlevate õigussubjektide suhtes.

4. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis i osutatud erieesmärgi täitmiseks võetavate meetmete puhul on toetuskõlblikud määruse (EL) nr 1025/2012 artiklites 15 ja 16 osutatud organisatsioonid.

5. Iga liikmesriik ning iga kolmas riik, mis on Euroopa Majanduspiirkonna liige, määrab pärast läbipaistva menetluse toimumist üksuse, kes oleks toetuskõlblik selliste tarbijakaitset toetavate meetmete puhul, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki ja mis on seotud Euroopa tarbijakeskuste võrgustikuga. Kõnealune üksus võib olla:

a) mittetulunduslik;

b) avalik-õiguslik asutus.

6. Kolmandad riigid on rahastamiskõlblikud järgmiste meetmete puhul, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki:

a) kaitsemeetmed, mida võetakse olukorras, kus mõni III lisas osutatud loomataudidest või zoonoosidest või artiklis 16 osutatud töökavas loetletud taimekahjustajatest esineb või levib kolmandas riigis või liikmesriigis ja ohustab otseselt tervisealast olukorda liidus;

b) kaitsemeetmed või muu asjassepuutuv tegevus, millega toetatakse taimetervisealast olukorda liidus.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 20 vastu delegeeritud õigusakte III lisa muutmiseks, kui see on vajalik, et võtta arvesse selliste uute loomataudide ja zoonooside esinemist, mis ei ole hõlmatud kõnealuses lisas osutatud liidu õigusaktidega.

Välja arvatud loomataudide ja taimekahjustajate puhul, millel on oluline mõju liidule, peaksid kolmandad riigid, kes ei ole programmiga ühinenud, oma osalemist esimeses lõigus osutatud meetmetes põhimõtteliselt ise rahastama.

7. Artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärgi täitmiseks võetavate meetmete puhul on toetuskõlblikud järgmised õigussubjektid:

a) määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 5 lõikes 2 osutatud riiklikud statistikaametid ja muud riiklikud asutused;

b) määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklis 15 osutatud koostöövõrgustikke toetavate meetmete puhul muud statistika valdkonnas tegutsevad asutused, mis ei ole käesoleva lõike punktis a osutatud asutused;

c) tööstusharust, kaubandus- ja ärihuvidest või muudest huvide konfliktidest sõltumatud mittetulundusüksused, mille põhieesmärk ja -tegevus on määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklis 11 osutatud Euroopa statistika tegevusjuhise rakendamise edendamine ja toetamine või Euroopa statistika koostamise uute meetodite rakendamine eesmärgiga suurendada liidu tasandil tõhusust ja parandada kvaliteeti.

Artikkel 10

Kindlaksmääratud toetusesaajad

1. Programmi alusel võivad ilma projektikonkursita saada toetust järgmised üksused:

a) akrediteerimise valdkonna meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis i osutatud erieesmärki, määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 14 kohaselt tunnustatud asutus, kes viib ellu määruse (EÜ) nr 765/2008 artiklis 32 osutatud meetmeid;

b) turujärelevalve meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärki, liikmesriikide turujärelevalveasutused, nagu on osutatud määruse (EÜ) nr 765/2008 artiklis 17 ja määruse (EL) 2019/1020 artiklis 10;

c) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis i osutatud erieesmärki, määruse (EL) nr 1025/2012 artiklites 15 ja 16 osutatud üksused;

d) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii osutatud erieesmärki, Euroopa finantsaruandluse nõuanderühm (EFRAG), rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite sihtasutus ja avaliku huvi järelevalve nõukogu (PIOB);

e) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki seoses tarbijate huvide esindamisega liidu tasandil, Euroopa Tarbijaliitude Amet (BEUC) ja tarbijate standardimises osalemise koordineerimise Euroopa ühing (ANEC), tingimusel et neil puudub huvide konflikt ja nad esindavad oma liikmete kaudu liidu tarbijate huve vähemalt kahes kolmandikus liikmesriikidest;

f) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis ii osutatud erieesmärki, Finance Watch ja Better Finance järgmistel tingimustel, mida hinnatakse igal aastal:

   i) nad jäävad valitsusväliseks ja mittetulunduslikuks ning ei sõltu tööstusharust, kaubandusest ega ärist;

   ii) neil puudub huvide konflikt ja nad esindavad oma liikmete kaudu liidu tarbijate ja finantsteenuste valdkonna muude lõppkasutajate huve;

g) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki:

   i) liikmesriikide pädevad asutused ja nendega seotud üksused, määruse (EL) 2017/625 artiklis 92 osutatud Euroopa Liidu referentlaborid, määruse (EL) 2017/625 artiklites 95 ja 97 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1012 ([61]) artiklis 29 osutatud Euroopa Liidu referentkeskused, asjakohased rahvusvahelised organisatsioonid ning riiklikud taime- ja loomatervise referentlaborid, ilma et see piiraks määrusega (EL) 2017/625 liikmesriikidele pandud kohustust kindlustada neile riiklikele referentlaboritele piisavate rahaliste vahendite olemasolu ning tingimusel et nimetatud riiklike referentlaborite poolt määruse (EL) 2017/625 artikli 2 kohase ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingute läbiviimist toetavate meetmete puhul suudetakse selgelt tõendada Euroopa lisaväärtust ning et meetmete toetamiseks on programmis olemas piisavad vahendid;

([61]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1012 tõupuhaste aretusloomade, ristandaretussigade ja nende aretusmaterjali aretuse, turustamise ning nende liitu sissetoomise suhtes kehtivate zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 652/2014, nõukogu direktiive 89/608/EMÜ ja 90/425/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks teatavad õigusaktid tõuaretuse valdkonnas (tõuaretuse määrus) (ELT L 171, 29.6.2016, lk 66).

ii) meetmete puhul, mida on kirjeldatud käesoleva määruse artikli 9 lõike 6 punktides a ja b, kolmandate riikide pädevad asutused;

h) meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärki, määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 5 lõikes 2 osutatud riiklikud statistikaametid ja muud riiklikud asutused.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 20 vastu delegeeritud õigusakte, et muuta käesoleva artikli lõike 1 punkti e seoses programmi alusel toetust saavate üksustega.

Artikkel 11

Ettepaneku hindamine ja toetuse andmise kriteeriumid

1. Hindamiskomisjonide töö põhineb finantsmääruse artiklis 188 sätestatud toetuste suhtes kohaldatavatel üldpõhimõtetel, eelkõige võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse ning mittediskrimineerimise põhimõttel.

2. Hindamiskomisjonid hindavad ettepanekuid toetuse andmise kriteeriumide alusel, milleks on näiteks kavandatavate meetmete asjakohasus taotletavate eesmärkide seisukohast, kavandatavate meetmete kvaliteet, mõju, sealhulgas majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnamõju, eelarve ja kulutasuvus.

Artikkel 12

Kaasrahastamisreeglid

1. Meetmete puhul, mida võetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii osutatud erieesmärgi täitmiseks seoses liikmesriikide ja programmiga ühinenud kolmandate riikide turujärelevalveasutustega ja seoses määruse (EL) 2019/1020 artiklis 21 osutatud liidu katserajatistega, võidakse programmist rahastada kuni 100 % meetme rahastamiskõlblikest kuludest, erandina finantsmääruse artiklist 190.

2. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärgiga seotud meetmeid võib programmist rahastada erandina finantsmääruse artiklist 190 kolmandatele isikutele eraldatava toetuse puhul kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest ning muude kulukategooriate puhul kuni 90 % rahastamiskõlblikest kuludest. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärgi raames toimuva Euroopa ettevõtlusvõrgustiku tegevuse puhul võib programmist rahastada erandina finantsmääruse artiklist 190 kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, milleks on täiendava kooskõlastamise ja võrgustikukulud, ning muude kulukategooriate puhul kuni 60 % rahastamiskõlblikest kuludest. Lisaks kohaldatakse kaudsete rahastamiskõlblike kulude määramisel kindlamääralist rahastamist, milleks on 25 % otsestest rahastamiskõlblikest kogukuludest, v.a alltöövõtuga seotud otsesed rahastamiskõlblikud kulud, rahaline toetus kolmandatele isikutele ning võimalikud ühikukulud või kindlasummalised maksed, mis sisaldavad kaudseid kulusid.

3. Kui PIOB antavate toetuste puhul, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii osutatud erieesmärki, ületab teataval aastal Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni (IFACi) rahastamise osakaal kahte kolmandikku kogu järelevalvenõukogu aastasest rahastamisest, piiratakse kõnealuse aasta osamakset artikli 16 lõikes 1 osutatud tööprogrammis täpsustatud maksimumsummaga.

4. Artikli 10 lõike 1 punkti e kohaselt ANECile antavate toetuste puhul võidakse programmist rahastada kuni 95 % meetme rahastamiskõlblikest kuludest.

5. Meetmete puhul, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki, võidakse programmist rahastada erandina finantsmääruse artiklist 190 kuni 100 % rahastamiskõlblikest kuludest.

I lisa punktides 1 ja 2 osutatud meetmete puhul kohaldatav kaasrahastamise määr on 50 % rahastamiskõlblikest kuludest, välja arvatud järgmistel juhtudel.

a) Kaasrahastamise määr on 75 % rahastamiskõlblikest kuludest järgmise puhul:

   i) piiriülesed meetmed, mida viivad ellu vähemalt kaks liikmesriiki ja mille eesmärk on taimekahjustajate või loomataudide tõrje, ennetamine või likvideerimine;

   ii) liikmesriigid, mille kogurahvatulu elaniku kohta on Eurostati viimaste andmete alusel alla 90 % liidu keskmisest.

b) Erandina finantsmääruse artiklist 190, on kaasrahastamise määr 100 % rahastamiskõlblikest kuludest, kui liidu toetust saavad meetmed on seotud inimeste, loomade ja taimede selliste terviseriskide ennetamise ja kontrolliga, mis on liidu jaoks tõsised, ning kui need meetmed

   i) on mõeldud inimohvrite või suurte majandushäirete ärahoidmiseks liidus tervikuna;

   ii) on kogu liidu jaoks vältimatud eriülesanded, mille komisjon on sätestanud artikli 16 lõikes 4 osutatud tööprogrammis või

   iii) viiakse ellu kolmandates riikides.

c) Kui see on rahaliste vahendite puudumise, programmi või erakorralise meetme ebapiisava rakendamise või loomataudide või taimekahjustajate vastaste meetmete kaasrahastamise järkjärgulise lõpetamise tõttu vajalik, kohaldatakse madalamat kaasrahastamismäära.

Käesoleva lõike teise lõigu punkti c kohaldamiseks vähendatakse kaasrahastamismäära vastavalt sellele, kui oluline on madalama määra kohaldamise põhjus. Komisjon võtab vastu madalamaid kaasrahastamismäärasid kehtestavad rakendusaktid. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 21 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

6. Meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärki, võidakse programmist rahastada kuni 95 % määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklis 15 osutatud koostöövõrgustike toetamise meetmete rahastamiskõlblikest kuludest.

Artikkel 13

Programmide ja erakorraliste meetmetega seotud rahastamiskõlblikud kulud

1. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgi täitmiseks võetud I lisa punktides 1.4.1 ja 1.4.2 osutatud erakorraliste meetmete puhul liikmesriikide kantud kulude suhtes kehtib lisaks finantsmääruse artiklis 186 sätestatud rahastamiskõlblikkuse kriteeriumidele järgmine:

a) need on enne toetusavalduse esitamise kuupäeva rahastamiskõlblikud finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punkti b kohaselt;

b) need võivad alates loomataudi või taimekahjustaja esinemise kahtluse kuupäevast olla rahastamiskõlblikud tingimusel, et selline kahtlus leiab hiljem kinnitust.

Komisjoni tuleb teavitada loomataudi esinemisest määruse (EL) 2016/429 artikli 19 või 20 ning artikli 23 alusel vastu võetud reeglite kohaselt või liidu karantiinse taimekahjustaja esinemisest Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 ([62]) artiklite 9, 10 või 11 kohaselt enne toetustaotluse esitamist.

2. Meetmete puhul, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki, võib I lisa punktides 2.2.1 ja 2.2.2 osutatud programmide rakendamisega seotud rahastamiskõlblike kulude jaoks anda toetust, kui need täidavad finantsmääruse artiklis 186 sätestatud kriteeriume.

([62]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/2031, mis käsitleb taimekahjustajatevastaseid kaitsemeetmeid, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 228/2013, (EL) nr 652/2014 ja (EL) nr 1143/2014 ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 69/464/EMÜ, 74/647/EMÜ, 93/85/EMÜ, 98/57/EÜ, 2000/29/EÜ, 2006/91/EÜ ja 2007/33/EÜ (ELT L 317, 23.11.2016, lk 4).

Artikkel 14

Kumulatiivne ja alternatiivne rahastamine

1. Meede, mis on saanud toetust käesoleva programmi alusel, võib saada toetust ka mõnest muust liidu programmist, tingimusel et neist toetustest ei kaeta samu kulusid. Asjaomase liidu programmi reegleid kohaldatakse vastavalt selle osa suhtes, millega on meedet toetatud. Kumulatiivne rahastamine ei tohi ületada meetme rahastamiskõlblikke kogukulusid. Liidu eri programmidest saadud toetuse võib arvutada proportsionaalselt kooskõlas dokumentidega, milles on sätestatud toetuse tingimused.

2. Meede, millele on antud kvaliteedimärgis käesoleva programmi raames, võib saada toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist või Euroopa Sotsiaalfond+st kooskõlas ühissätete määruse 2021–2027 artikli 73 lõikega 4, juhul kui meede vastab järgmistele kumulatiivsetele võrreldavatele tingimustele:

a) neid on hinnatud programmi konkursikutses;

b) need vastavad kõnealuse konkursikutsega ette nähtud kvaliteedi miinimumnõuetele;

c) neid ei ole võimalik eelarvepiirangute tõttu kõnealuse konkursikutse alusel rahastada.

3. Tegevus võib saada toetust ühest või mitmest liidu programmist. Kui see toimub, ei deklareerita maksetaotluses deklareeritud kulusid teise programmi maksetaotluses.

4. Esitatavas maksetaotluses kajastatavate kulude summa võidakse arvutada iga asjaomase programmi puhul proportsionaalselt kooskõlas dokumendiga, milles on sätestatud toetuse tingimused.

III PEATÜKK

SEGARAHASTAMISTOIMINGUD

Artikkel 15

Segarahastamistoimingud

Programmi kohaselt otsustatud segarahastamistoimingud tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/523 ja finantsmääruse X jaotisega.

IV PEATÜKK

RAKENDAMINE, SEIRE JA KONTROLL

Artikkel 16

Programmi rakendamine

1. Programmi rakendatakse finantsmääruse artiklis 110 lõikes 2 osutatud tööprogrammide kaudu.

Tööprogrammidega viiakse ellu artiklis 3 sätestatud erieesmärke ning artiklis 8 sätestatud rahastamiskõlblikke meetmeid. Nendes tööprogrammides sätestatakse üksikasjalikult.

a) igale meetmele ja vajaduse korral kõigile meetmetele orienteeruvalt eraldatav summa ning orienteeruv rakendamise ajakava;

b) toetuste peamised hindamiskriteeriumid, mis on kooskõlas artikliga 11, ning kaasrahastamise ülemmäär, mis on kooskõlas artikliga 12.

Tööprogrammides kehtestatakse kohaldatavuse korral segarahastamistoimingute jaoks reserveeritud kogusumma.

2. Tööprogrammid, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärki, võtab vastu komisjon rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 21 lõikes 5 osutatud kontrollimenetlusega.

3. Tööprogrammid, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki, võtab vastu komisjon rakendusaktidega. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 21 lõikes 4 osutatud nõuandemenetlusega.

4. Tööprogrammid, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki läbi meetmete, nagu on sätestatud artikli 8 lõikes 8 ja I lisas, võtab vastu komisjon rakendusaktidega nende täitmisele eelneva aasta 30. aprilliks, tingimusel et eelarveprojekt on vastu võetud. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 21 lõikes 6 osutatud kontrollimenetlusega.

5. Käesoleva määruse II lisas osutatud meetmeid, millega täidetakse käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärki, sealhulgas prioriteetide läbivaatamist käsitlevad algatused, viiakse ellu kooskõlas määruse (EÜ) nr 223/2009 artiklitega 13, 14 ja 17, sealhulgas prioriteetide läbivaatamist käsitlevad algatused, ning tehes tihedat ja kooskõlastatud koostööd Euroopa statistikasüsteemi raames.

Artikkel 17

Seire ja aruandlus

1. Näitajad, mille abil antakse aru artikli 3 lõikes 2 sätestatud programmi erieesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta, on esitatud IV lisas.

2. Artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärgi saavutamisel tehtud edusamme käsitlevas aruandluses esitab komisjon VKEde tulemuslikkuse ülevaatest, Euroopa väikeettevõtlusalgatuse teabelehtedest ja mis tahes muudest sobivatest allikatest pärit asjakohased kontekstipõhised näitajad ning lõikes 1 osutatud näitajad.

3. Selleks et tagada programmi eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude tõhus hindamine, on komisjonil õigus võtta kooskõlas artikliga 20 vastu delegeeritud õigusakte IV lisa muutmiseks, et vaadata läbi või täiendada näitajaid, kui seda peetakse vajalikuks, ning täiendada käesolevat määrust seire- ja hindamisraamistiku kehtestamist käsitlevate sätetega.

4. Tulemusaruannete süsteemiga tagatakse, et programmi rakendamise ja selle tulemuste seireks vajalikke andmeid kogutakse tõhusalt, tulemuslikult ja õigel ajal.

Selleks kehtestatakse liidu vahendite saajatele ja asjakohasel juhul liikmesriikidele proportsionaalsed aruandlusnõuded.

Artikkel 18

Hindamine

1. Hindamised tuleb teha õigeaegselt, et neid saaks kasutada otsustusprotsessis.

2. Programmi vahehindamine toimub hiljemalt neli aastat pärast programmi rakendamise algust. Komisjon koostab vahehindamisaruande, milles hinnatakse programmi tulemusi, sealhulgas selliseid aspekte nagu tulemuslikkus, tõhusus, sidusus, asjakohasus, programmisisene sünergia ja liidu lisaväärtus.

3. Seoses meetmetega, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii osutatud erieesmärki, koostab komisjon igal aastal aruande, milles käsitletakse rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite (IFRS) sihtasutuse tegevust rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite arendamisel, samuti üldiselt avaliku huvi järelevalve nõukogu (PIOB) ja Euroopa finantsaruandluse nõuanderühma (EFRAG) tegevust. Komisjon edastab selle aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

4. Programmi rakendamise lõpus ning igal juhul neli aastat pärast artiklis 1 nimetatud ajavahemiku lõppu koostab komisjon programmi tulemuslikkuse kohta lõpliku hindamisaruande, milles käsitletakse muu hulgas selliseid aspekte nagu tulemuslikkus, tõhusus, sidusus, asjakohasus, programmisisene sünergia ja liidu lisaväärtus.

5. Komisjon edastab vahe- ja lõpphindamisaruanded koos oma järelduste ja soovitustega Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele ning teeb need üldsusele kättesaadavaks. Asjakohasel juhul lisatakse aruannetele järelmeetmete ettepanekud.

6. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 13 lõikega 5 konsulteerib komisjon käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärgi täitmise meetmete vahe- või lõpphindamisaruannete osade osas enne aruannete vastuvõtmist ning Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitamist Euroopa statistikasüsteemi komiteega.

Komisjon konsulteerib Euroopa statistika nõuandekomiteega selle lõpphindamise aruande osa kohta, mis on seotud käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärgi täitmise meetmetega, enne aruande vastuvõtmist ning Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitamist.

Artikkel 19

Liidu finantshuvide kaitse

Kui kolmas riik osaleb programmis rahvusvahelise lepingu kohaselt vastu võetud otsuse alusel või muu õigusakti alusel, annab kolmas riik vastutavale eelarvevahendite käsutajale, Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) ja kontrollikojale vajalikud õigused ja nõutava juurdepääsu, mida neil on vaja oma vastavate volituste täieulatuslikuks kasutamiseks. OLAFi puhul hõlmavad need õigused õigust korraldada juurdlusi, sealhulgas teha kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, nagu on sätestatud määruses (EL, Euratom) nr 883/2013.

Artikkel 20

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 9 lõike 6 teises lõigus, artikli 10 lõikes 2 ja artikli 17 lõikes 3 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile seitsmeks aastaks alates 1. jaanuarist 2021. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 9 lõike 6 teises lõigus, artikli 10 lõikes 2 ja artikli 17 lõikes 3 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 9 lõike 6 teise lõigu, artikli 10 lõike 2 ja artikli 17 lõike 3 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 21

Komiteemenetlus

1. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis b osutatud erieesmärki puudutavate käesoleva määruse artikli 16 lõikes 2 osutatud rakendusaktide puhul abistab komisjoni komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

2. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i osutatud erieesmärki puudutavate käesoleva määruse artikli 16 lõikes 3 osutatud rakendusaktide puhul abistab komisjoni komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

3. Käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki puudutavate käesoleva määruse aartikli 12 lõike 5 teises lõigus ja artikli 16 lõikes 4 osutatud rakendusaktide puhul abistab komisjoni alaline taime-, looma-, toidu- ja söödakomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.

4. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.

5. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

6. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamus saadakse kirjaliku menetlusega, lõpetatakse nimetatud menetlus ilma tulemust saavutamata, kui arvamuse esitamiseks ettenähtud tähtaja jooksul komitee eesistuja nii otsustab või komitee liikmete lihtenamus seda taotleb.

V PEATÜKK

ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 22

Teave, teabevahetus ja avalikkussuhted

1. Liidu rahaliste vahendite saajad märgivad ära nende vahendite päritolu ja tagavad liidu rahastamise nähtavuse eriti meetmete ja nende tulemuste tutvustamisel, andes eri sihtrühmadele, sealhulgas meediale ja üldsusele, selle kohta sidusat, tulemuslikku ja proportsionaalset suunatud teavet.

2. Komisjon rakendab teavitus- ja teabevahetusmeetmeid kasutajasõbralikul viisil, et suurendada tarbijate, kodanike, ettevõtjate, eelkõige VKEde, ja haldusasutuste teadlikkust programmi kaudu antavatest rahalistest vahenditest ning selle meetmetest ja tulemustest.

3. Programmile eraldatud rahaliste vahenditega panustatakse samuti liidu poliitiliste prioriteetide edastamisse institutsioonilistes sõnumites niivõrd, kuivõrd need prioriteedid on seotud artiklis 3 osutatud eesmärkidega.

4. Komisjon (Eurostat) rakendab käesoleva määruse artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärgi täitmisega seotud teavitus- ja teabevahetusmeetmeid kooskõlas määruses (EÜ) nr 223/2009 sätestatud statistikapõhimõtetega, sealhulgas Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamisega seotud meetmete ja tulemuste puhul.

Artikkel 23

Kehtetuks tunnistamine

Määrused (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014 ja (EL) nr 652/2014 tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2021.

Artikkel 24

Üleminekusätted

1. Käesolev määrus ei mõjuta määruste (EL) nr 99/2013, (EL) nr 1287/2013, (EL) nr 254/2014, (EL) nr 258/2014, (EL) nr 652/2014 ja (EL) 2017/826 kohaselt algatatud meetmete jätkamist või muutmist ning nimetatud määrusi kohaldatakse nende meetmete suhtes kuni nende lõpetamiseni.

2. Programmi rahastamispaketist võib katta ka tehnilise ja haldusabi kulud, mis on vajalikud selleks, et tagada üleminek programmi ja selle eelkäijate, lõikes 1 loetletud õigusaktidega vastu võetud programmide meetmete vahel.

3. Vajaduse korral võib kanda eelarvesse assigneeringuid ka pärast 2027. aastat, et katta artikli 4 lõikes 3 sätestatud kulusid, et oleks võimalik hallata meetmeid, mis ei ole lõpule viidud 31. detsembriks 2027.

4. Kooskõlas finantsmääruse artikli 193 lõike 2 teise lõigu punktiga a võib käsitada juba enne toetustaotluse esitamise kuupäeva alustatud meetmetega seotud kulusid rahastamiskõlblikena, kui see on vajalik järjepidevuse tagamiseks piiratud ajavahemikuks.

Erandina finantsmääruse artikli 193 lõikest 4 käsitatakse tegevustoetuste puhul enne toetustaotluse esitamise kuupäeva kantud kulusid rahastamiskõlblikena, kui see on vajalik järjepidevuse tagamiseks ajavahemikul 1. jaanuarist 2021 kuni käesoleva programmi jõustumise kuupäevani.

5. Artikli 16 lõikes 4 ja I lisa punktis 2.1 sätestatud tähtaegu ei kohaldata 2021. ja 2022. aasta programmide suhtes.

Artikkel 25

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub selle *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2021.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 28. aprill 2021

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
D. M. SASSOLI	A. P. ZACARIAS

I LISA

RAHASTAMISKÕLBLIKUD MEETMED, MILLEGA TÄIDETAKSE ARTIKLI 3 LÕIKE 2 PUNKTIS E OSUTATUD ERIEESMÄRKI TAIMEDE, LOOMADE, TOIDU JA SÖÖDA VALDKONNAS

Rahastamiskõlblikud on järgmised meetmed, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki:

1. Erakorraliste veterinaar- ja fütosanitaarmeetmete rakendamine

1.1. Erakorralised veterinaar- ja fütosanitaarmeetmed, mida võetakse juhul, kui on ametlikult kinnitust leidnud mõne III lisas osutatud loomataudi või zoonoosi esinemine või kui on ametlikult kinnitust leidnud taimekahjustaja esinemine või kui esineb otsene oht inim-, looma- või taimetervise seisundile liidus.

Esimeses lõigus osutatud meetmeid rakendatakse viivitamata ja neid kohaldatakse kooskõlas liidu õiguse asjakohaste sätetega.

1.2. Fütosanitaarvaldkonna eriolukordade puhul järgmised meetmed, mida liikmesriigid võtavad taimekahjustajate puhangu korral konkreetses piirkonnas:

a) hävitamise ja ennetamise meetmed, mida liikmesriigi pädev asutus võtab kooskõlas määruse (EL) 2016/2031 artikliga 17 või selle määruse artikli 28 lõike 1 või lõike 3 kohaselt vastu võetud liidu meetmetega liidu karantiinse taimekahjustaja suhtes;

b) hävitamise ja ennetamise meetmed, mida liikmesriigi pädev asutus võtab määruse (EL) 2016/2031 artikli 29 lõike 1 või artikli 30 lõike 4 kohaselt taimekahjustaja suhtes, mis ei ole kantud liidu karantiinsete taimekahjustajate loetellu, kuid mida võiks käsitada liidu karantiinse taimekahjustajana vastavalt kõnealuse määruse nimetatud artiklites osutatud kriteeriumidele;

c) täiendavad kaitsemeetmed, mille eesmärk on takistada sellise taimekahjustaja levikut, mille tõrjeks on kooskõlas määruse (EL) 2016/2031 artikli 28 lõikega 1 ja artikli 30 lõikega 1 vastu võetud liidu meetmed, mis ei ole käesoleva punkti alapunktides a ja b osutatud taimekahjustaja hävitamise ja ennetamise meetmed, kui need meetmed on olulised selleks, et kaitsta liitu kõnealuse taimekahjustaja edasise leviku eest.

1.3. Liidu toetust võivad saada ka järgmised meetmed:

1.3.1. kaitse- ja ennetamise meetmed, mis võetakse juhul, kui mõni III lisas loetletud loomataud või zoonoos esineb või levib kolmandas riigis, liikmesriigis või ülemeremaal või -territooriumil, ohustades otseselt tervisealast olukorda liidus, samuti kaitsemeetmed või muu asjakohane tegevus, millega toetatakse taimetervise seisundit liidus;

1.3.2. käesolevas lisas osutatud meetmed, mida viivad ellu vähemalt kaks liikmesriiki, kes teevad loomataudi või taimekahjustaja puhangu tõrjeks tihedat koostööd;

1.3.3. biopreparaatide varude hankimine, mis on ette nähtud III lisas loetletud loomataudide või zoonooside tõrjeks, kui komisjon liikmesriigi taotlusel leiab, et selliste varude hankimine on asjaomases liikmesriigis vajalik;

1.3.4. biopreparaatide varude või vaktsiinidooside hankimine, kui mõne III lisas loetletud loomataudi või zoonoosi esinemine või levik kolmandas riigis või liikmesriigis võib ohustada liitu.

1.3.5. loomataudi puhangu või taimekahjustajate esinemise kahtluse korral vajadusel tugevdatud kontroll ja seire liidu piires ja selle välispiiril;

1.3.6. meetmed tuntud või uute senitundmatute loomataudide ja taimekahjustajate tekkimise jälgimiseks.

1.4. Rahastamiskõlblikud kulud

1.4.1. Erakorralised veterinaarmeetmed

Alljärgnevad kulud, mida liikmesriigid on kandnud erakorraliste veterinaarmeetmete võtmisel, võivad olla rahastamiskõlblikud:

a) kulud, mis tulenevad tapetud või hukatud loomade väärtuse hüvitamisest omanikele nende loomade turuväärtuse piires, mis oleks saadud juhul, kui nad ei oleks haigusest olnud mõjutatud;

b) loomade tapmise või hukkamise kulud ja sellega seotud tarnspordikulud;

c) kulud, mis tulenevad hävitatud loomsete saaduste väärtuse hüvitamisest omanikele taudikahtluse tekkimisele või kinnituse leidmisele vahetult eelnenud turuväärtuse piires;

d) kulud, mis tulenevad põllumajandusettevõtete ja seadmete puhastamisest, desinsektsioonist või desinfitseerimisest epidemioloogia ja patogeeni tunnuste alusel;

e) kulud, mis tulenevad saastunud sööda transpordist ja hävitamisest, ja kui saastunud seadmeid ei ole võimalik desinfitseerida, ka nende transpordist ja hävitamisest;

f) kulud, mis on tingitud vaktsiinide ja peibutussöötade ostmisest, säilitamisest, haldamisest või jaotamisest ning vaktsineerimisest enesest, kui komisjon on teinud otsuse või andnud heakskiidu selliseks tegevuseks;

g) kulud, mis tulenevad rümpade võimalikust transpordist ja kõrvaldamisest;

h) nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel kulud, mis on tulenenud piirangutsoonis järelevalve ja liikumiseelsete testide tegemiseks vajalikest seroloogilistest või viroloogilistest testidest, ja kõik muud taudi likvideerimise jaoks olulised kulud.

1.4.2. Erakorralised fütosanitaarmeetmed

Toetusi võib anda järgmiste kulude jaoks, mida liikmesriigid on kandnud taimetervise valdkonnas erakorraliste meetmete võtmisel:

a) meetmetega otseselt seotud personali kulud, olenemata personali staatusest, samuti seadmete rentimise, tarvikute ja muu vajaliku materjali, töötlemisvahendite, proovide võtmise ja laboriuuringutega seotud kulud;

b) kolmandate isikutega meetmetest osa teostamiseks sõlmitud teenuslepingute kulud;

c) kulud seoses hüvitistega ettevõtjatele või omanikele, kes tegelevad taimede, taimsete saaduste ja muude objektide töötlemise, hävitamise ja kõrvaldamisega ning valduste, maa, vee, mulla, kasvusubstraatide, rajatiste, masinate ja seadmete puhastamise ning desinfitseerimisega;

d) kulud seoses asjaomastele omanikele hävitatud taimede, taimsete saaduste ja muude objektide väärtuse hüvitamisega pärast määruse (EL) 2016/2031 artiklis 17, artikli 28 lõikes 1, artikli 29 lõikes 1 ja artikli 30 lõikes 1 osutatud meetmete võtmist, vastavate taimede, taimsete saaduste ja muude objektide turuväärtuse piires, mis oleks saadud, kui need meetmeid ei oleks neid mõjutanud; võimalik jääkväärtus arvatakse hüvitisest maha; ning

e) nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel kulud, mis on kantud muude kui punktides a–d osutatud vajalike meetmete elluviimiseks.

Ettevõtjatele või omanikele makstav punktis c osutatud hüvitis on rahastamiskõlblik üksnes juhul, kui meetmed on võetud pädeva asutuse järelevalve all.

2. Iga- ja mitmeaastaste riiklike veterinaar- ja fütosanitaarprogrammide rakendamine

2.1. Iga- ja mitmeaastaseid riiklikud veterinaar- ja fütosanitaarprogramme III lisas loetletud loomataudide ja zoonooside ning taimekahjustajate likvideerimiseks ja hävitamiseks, tõrjeks ja seireks tuleb rakendada kooskõlas liidu õiguse asjakohaste sätetega.

Tingimused, millele meede peab toetuse saamiseks vastama, sätestatakse artiklis 16 osutatud tööprogrammis.

Riiklikud programmid esitatakse komisjonile kavandatavale rakendusperioodile eelneva aasta 31. maiks.

Komisjon teatab liikmesriikidele igal aastal 30. novembriks:

a) nende riiklike programmide loetelu, mis on tehniliselt heaks kiidetud ja mille osas on tehtud kaasrahastamise ettepanek;

b) igale kavale eraldatud esialgse summa;

c) igale kavale eraldatava liidu rahalise toetuse esialgse ülempiiri ning

d) kõik esialgsed tingimused, millest liidu rahaline toetus võib sõltuda.

Komisjon kiidab riiklikud programmid ja nende rahastamise heaks iga aasta 31. jaanuariks toetuse andmise kokkuleppega, mis käsitleb võetavaid meetmeid ja kantavaid kulusid.

Pärast seda, kui toetusesaajad on esitanud rakendusaasta 31. augustiks finantsvahearuanded, võib komisjon vajaduse korral muuta toetuslepinguid kogu rahastamiskõlblikkuse perioodi suhtes.

2.2. Rahastamiskõlblikud kulud

2.2.1. Järgmised kulud, mida liikmesriigid on kandnud riiklike veterinaarprogrammide rakendamisel, võivad saada liidu kaasrahastamist:

a) loomadelt proovide võtmisega seotud kulud;

b) katsetega seotud kulud tingimusel, et need piirduvad järgmisega:

i) kulud, mis on seotud identifitseeritavate ja just nendeks katseteks kasutatud testikomplektide, reaktiivide ja tarvikutega;

ii) katsete tegemises otseselt osalenud personali kuludega, olenemata personali staatusest;

c) kulud, mis tulenevad tapetud või hukatud loomade väärtuse hüvitamisest omanikele nende loomade turuväärtuse piires, mis oleks saadud juhul, kui nad ei oleks haigusest olnud mõjutatud;

d) loomade tapmise ja hukkamise kulud;

e) kulud, mis tulenevad hävitatud loomsete saaduste väärtuse hüvitamisest omanikele taudikahtluse tekkimisele või kinnituse leidmisele vahetult eelnenud turuväärtuse piires;

f) programmi raames kasutatud vaktsiinidooside või vaktsiinide ja peibutussöötade ostmise, säilitamise, haldamise ja jaotamise ning vaktsineerimise enda kulud;

g) kulud, mis tulenevad põllumajandusettevõtete ja seadmete puhastamisest, desinfitseerimisest või desinsektsioonist epidemioloogia ja patogeeni tunnuste alusel ning

h) nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel kulud, mis on kantud muude kui punktides a–g osutatud vajalike meetmete elluviimiseks.

Punkti c kohaldamiseks lahutatakse hüvitisest loomade võimalik jääkväärtus.

Punkti d kohaldamiseks lahutatakse hüvitisest kuumtöödeldud, kuid inkubeerimata munade jääkväärtus.

2.2.2. Järgmised kulud, mida liikmesriigid on kandnud riiklike fütosanitaarprogrammide rakendamisel, võivad saada liidu kaasrahastamist:

a) proovide võtmise kulud;

b) visuaalsete kontrollide kulud;

c) katsetega seotud kulud tingimusel, et need piirduvad järgmisega:

i) kulud, mis on seotud identifitseeritavate ja just nendeks katseteks kasutatud testikomplektide, reaktiivide ja tarvikutega;

ii) katsete tegemises otseselt osalenud personali kulud, olenemata personali staatusest;

d) meetmetega otseselt seotud personali kulud, olenemata personali staatusest, samuti seadmete rentimise, tarvikute ja muu vajaliku materjali, töötlemisvahendite, proovide võtmise ja laboriuuringutega seotud kulud;

e) kolmandate isikutega meetmetest osa teostamiseks sõlmitud teenuslepingute kulud;

f) kulud seoses hüvitistega ettevõtjatele või omanikele, kes tegelevad taimede, taimsete saaduste ja muude objektide töötlemise, hävitamise ja kõrvaldamisega ning valduste, maa, vee, mulla, kasvusubstraatide, rajatiste, masinate ja seadmete puhastamise ning desinfitseerimisega;

g) kulud seoses asjaomastele omanikele hävitatud taimede, taimsete saaduste ja muude objektide väärtuse hüvitamisega pärast määruse (EL) 2016/2031 artiklis 17, artikli 28 lõikes 1, artikli 29 lõikes 1 ja artikli 30 lõikes 1 osutatud meetmete võtmist, vastavate taimede, taimsete saaduste ja muude objektide turuväärtuse piires, mis oleks saadud, kui need meetmed ei oleks neid mõjutanud; võimalik jääkväärtus arvatakse hüvitisest maha; ning

h) nõuetekohaselt põhjendatud erandjuhtudel kulud, mis on kantud muude kui punktides a–g osutatud vajalike meetmete elluviimiseks.

Ettevõtjatele ja omanikele makstav punktis f osutatud hüvitis on rahastamiskõlblik üksnes juhul, kui meetmed on võetud pädeva asutuse järelevalve all.

2.3. Juhul kui mõne III lisas loetletud loomataudi või zoonoosi esinemine või levik võib tõenäoliselt ohustada tervisealast olukorda liidus, võivad liikmesriigid selleks, et kaitsta liitu mõne kõnealuse loomataudi või zoonoosi sissetoomise eest, või kui on vaja võtta kaitsemeetmeid taimetervise seisundi kaitseks liidus, lisada riiklikesse programmidesse meetmed, mida rakendatakse kolmandate riikide territooriumil koostöös asjaomaste riikide ametiasutustega. Alternatiivina võib samadel asjaoludel ja samal eesmärgil liidu rahalist toetust anda otse kolmandate riikide pädevatele asutustele.

2.4. Fütosanitaarprogrammide puhul võivad liidu rahalist toetust saada järgmised liikmesriikide meetmed:

a) teatava ajavahemiku möödudes tehtavad uuringud, millega kontrollitakse vähemalt järgmise esinemist:

— liidu karantiinne taimekahjustaja ning märgid või sümptomid sellisest taimekahjustajast, mille puhul tuleb võtta määruse (EL) 2016/2031 artiklis 29 osutatud meetmeid või kõnealuse määruse artikli 30 lõike 1 ja artikli 22 lõike 1 või asjakohasel juhul määruse (EL) 2017/625 artiklite 47–77 kohaselt vastu võetud meetmeid;

— prioriteetseid taimekahjustajaid määruse (EL) 2016/2031 artikli 24 lõike 1 kohaselt;

b) teatava ajavahemiku järel tehtavad uuringud, millega kontrollitakse seda, kas esineb muid kui punktis a osutatud taimekahjustajaid, mis võivad kujutada endast liidule uut ohtu ning mille sissepääsul või levikul võib olla oluline mõju liidu territooriumil;

c) hävitamise ja ennetamise meetmed, mida liikmesriigi pädev asutus võtab kooskõlas määruse (EL) 2016/2031 artikliga 17 või selle määruse artikli 28 lõike 1 või 3 kohaselt vastu võetud liidu meetmetega liidu karantiinse taimekahjustaja suhtes;

d) hävitamise ja ennetamise meetmed, mida liikmesriigi pädev asutus võtab kooskõlas määruse (EL) 2016/2031 artikli 29 lõikega 1taimekahjustaja suhtes, mis ei ole kantud liidu karantiinsete taimekahjustajate loetellu, kuid mida võiks käsitada liidu karantiinse taimekahjustajana vastavalt kõnealuses määruses osutatud kriteeriumitele;

e) täiendavad kaitsemeetmed, mille eesmärk on takistada sellise taimekahjustaja levikut, mille tõrjeks on vastu võetud määruse (EL) 2016/2031 artikli 28 lõike 1 ja artikli 30 lõike 1 kohased liidu meetmed taimekahjustaja leviku takistamiseks, välja arvatud käesoleva punkti alapunktides c ja d osutatud taimekahjustaja hävitamise ja ennetamise meetmed ja käesoleva punkti alapunktis f osutatud leviku tõkestamise meetmed, kui need meetmed on olulised selleks, et kaitsta liitu kõnealuse taimekahjustaja edasise leviku eest;

f) meetmed, mille eesmärk on takistada sellise taimekahjustaja levikut, mille tõrjeks on vastu võetud määruse (EL) 2016/2031 artikli 28 lõike 2 või artikli 30 lõike 3 kohased liidu meetmed taimekahjustaja leviku takistamiseks saastunud alal, kust taimekahjustajaid ei ole võimalik hävitada, kui need meetmed on olulised selleks, et kaitsta liitu kõnealuse taimekahjustaja edasise leviku eest.

Kõnealuste meetmetega hõlmatud taimekahjustajate loetelu määratakse kindlaks artikli 16 lõikes 4 osutatud tööprogrammis.

3. Taimekahjustajate tõrjeks mõeldud fütosanitaarprogrammide rakendamine ELi toimimise lepingu artikli 355 lõikes 1 osutatud liidu äärepoolseimates piirkondades, mis on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/2031 territoriaalsest kohaldamisalast välja jäetud, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 228/2013 ([1]) artiklis 24 sätestatud eesmärkidega. Need programmid hõlmavad tegevusi, mis on vajalikud selleks, et tagada nimetatud piirkondades kehtivate liidu või riigisiseste taimekahjustajate tõrje nõuete korrektne rakendamine.

4. Loomade heaolu edendamist toetav tegevus, sealhulgas meetmed, millega tagatakse loomade heaolu normide täitmine ja jälgitavus, muu hulgas loomade veo ajal.

5. Toetus määruse (EL) 2017/625 artiklis 92 osutatud Euroopa Liidu referentlaboritele ning määruse (EL) 2017/625 artiklites 95 ja 97 ning määruse (EL) 2016/1012 artiklis 29 osutatud Euroopa Liidu referentkeskustele.

6. Ajavahemikul kuni kolm aastat pärast Euroopa Liidu referentlabori määramist konkreetses valdkonnas, vajaduse korral ja kooskõlas artikli 10 lõikega 1 akrediteeringu saamine seoses uuringu- ja diagnoosimise meetoditega riiklikes taime- ja loomatervise referentlaborites.

7. Määruse (EL) 2017/625 artiklis 112 osutatud koordineeritud kontrolliprogrammide rakendamine ning teabe ja andmete kogumise organiseerimine.

8. Toidujäätmete tekke vältimise ja toidupettuse vastu võitlemisega seotud tegevus.

9. Toidu säästvat tootmist ja tarbimist, sh lühikest tarneahelat toetav tegevus.

10. Selliste andmebaaside ja elektrooniliste teabehaldussüsteemide arendamine, mis on vajalikud artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgiga seotud õigusaktide tulemuslikuks ja tõhusaks rakendamiseks ning millel on tõendatud lisaväärtus liidu jaoks tervikuna; samuti uute tehnoloogiate rakendamine toodete jälgitavuse parandamiseks.

11. Ametliku kontrolli eest vastutavate pädevate asutuste ja loomataudide või taimekahjustajate ohjamise või ennetamisega tegelevate muude asutuste töötajate koolitus, nagu on osutatud määruse (EL) 2017/625 artiklis 130.

12. Liikmesriikide ekspertide reisi-, majutus- ja elamiskulude katmine, kui komisjon määrab nad abiks oma ekspertidele vastavalt määruse (EL) 2017/625 artikli 116 lõikele 4 ja artikli 120 lõikele 4.

13. Tehnilise ja teadusliku töö tegemine, mida on vaja selleks, et tagada artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgiga seotud valdkonna õigusaktide nõuetekohane rakendamine ning nende kohandamine vastavalt teaduse, tehnoloogia ja ühiskonna arengule, sealhulgas uuringud ja koordineerimistegevus senitundmatute taimekahjustajate ja loomataudide tekkimise vältimiseks.

14. Liikmesriikide või rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus, millega täidetakse artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärki ja toetatakse selle eesmärgiga seotud eeskirjade väljatöötamist ja rakendamist.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2013. aasta määrus (EL) nr 228/2013, millega kehtestatakse põllumajanduse erimeetmed liidu äärepoolseimate piirkondade jaoks ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 247/2006 (ELT L 78, 20.3.2013, lk 23).

15. Ühe või mitme liikmesriigi korraldatavad projektid, mille eesmärk on parandada artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgi täitmise tõhusust uuenduslike võtete ja tavade kaudu.

16. Liidu ja liikmesriikide teavitamise ja teadlikkuse suurendamise algatuste elluviimine, mille eesmärk on tagada toidu parem, nõuetekohane ja säästev tootmine ja tarbimine, sealhulgas toidujäätmete tekke vältimisega ringmajandust toetav ja toidupettuste vastu võitlemisega seotud tegevus, ning muudele algatustele, mis aitavad tagada taimede ja loomade tervise ning toidu- ja söödaohutuse kõrget taset, artikli 3 lõike 2 punktis e osutatud erieesmärgi valdkonnas rakendatavate nõuete osana.

17. Meetmete elluviimine inimeste, loomade ja taimede tervise ning loomade heaolu kaitseks seoses liidu piirile kolmandatest riikidest saabuvate loomade, loomsete saaduste, taimede, taimsete saaduste ja muude asjakohaste objektidega.

II LISA

RAHASTAMISKÕLBLIKUD MEETMED, MILLEGA TÄIDETAKSE ARTIKLI 3 LÕIKE 2 PUNKTIS F OSUTATUD ERIEESMÄRKI EUROOPA STATISTIKA KOHTA

Liidu poliitika rakendamiseks on vaja kvaliteetset, võrreldavat ja usaldusväärset statistilist teavet liidu majandusliku, sotsiaalse, territoriaalse ja keskkonna olukorra kohta. Lisaks võimaldab Euroopa statistika kodanikel aru saada demokraatlikust protsessist, selles osaleda ja pidada arutelusid liidu praeguse olukorra ja tuleviku üle.

Koos määrusega (EÜ) nr 223/2009, viidates eeskätt sama määruse artiklis 2 sätestatud statistikaasutuste ametialasele sõltumatusele ja muudele statistikaalastele põhimõtetele, peaks programm tagama Euroopa statistika arendamise, tegemise ja levitamise üldise raamistiku aastateks 2021–2027. Euroopa statistikat arendatakse, tehakse ja levitatakse selle raamistiku ning Euroopa statistika tegevusjuhise põhimõtete alusel. Raamistiku puhul tuleks järgida määruse (EÜ) nr 223/2009 artikli 12 lõike 1 kohaseid kvaliteedikriteeriumeid, tehes selleks tihedat ja kooskõlastatud koostööd Euroopa statistika-süsteemi raames.

Raamistiku alusel arendatav, tehtav ja levitatav Euroopa statistika aitab kaasa ELi toimimise lepingus sätestatud ja komisjoni strateegilistes prioriteetides põhjalikumalt käsitletud liidu tegevuspõhimõtete elluviimisele.

Programmi eesmärk on säilitada Euroopa statistikasüsteemi juhtpositsioon statistikavaldkonnas ja seda laiendada. Samuti püütakse iga-aastaste tööprogrammidega saavutada parimat võimalikku tulemust, võttes arvesse piirkonna, riikide ja liidu tasandil olemasolevaid vahendeid.

Järjepidevat teadustegevust ja innovatsiooni peetakse peamisteks tõuketeguriteks Euroopa statistika kaasajastamisel ja Euroopa statistika kvaliteedi parandamisel. Seetõttu tuleks mitmeaastase tööprogrammi kaudu tehtava investeeringu puhul keskenduda uute meetodite ja uue metoodika arendamisele ning statistika tegemiseks vajalike uute andmeallikate analüüsimisele.

Artikli 3 lõike 2 punktis f osutatud erieesmärgi täitmiseks tehakse järgmist.

Majandus- ja rahaliit, üleilmastumine ja kaubandus

1) Pakutakse kvaliteetset statistikat, mis toetab ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlust, võimaluse korral taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendit, tehnilise toetuse vahendit ning liidu aastast majandusarengu jälgimise ja suunamise tsüklit;

2) pakutakse Euroopa majanduse põhinäitajaid, neid vajaduse korral edasi arendades;

3) pakutakse statistikat ja metoodilisi suuniseid investeeringute ja eelarveliste vahendite statistilise käsitlemise kohta, et toetada majanduslikku lähenemist, finantsstabiilsust ja töökohtade loomist;

4) pakutakse statistikat omavahendite ning liidu töötajate töötasude ja pensionide kohta;

5) mõõdetakse paremini kaupade ja teenustega kauplemist, välismaiseid otseinvesteeringuid, üleilmseid väärtusahelaid ja üleilmastumise mõju liidu majandusele.

Siseturg, innovatsioon ja digiüleminek

1) Pakutakse kvaliteetset ja usaldusväärset statistikat siseturu ning innovatsiooni ja teadusuuringute põhivaldkondade jaoks;

2) pakutakse rohkem ja õigeaegsemaid statistilisi andmeid koostöömajanduse ja digitaliseerimise mõju kohta liidu ettevõtjatele ja kodanikele;

3) pakutakse Euroopa kaitsepoliitikat toetavat statistikat, mille puhul tuginetakse teostatavusuuringutele ja võetakse arvesse statistiliste andmete tundlikkust.

Euroopa sotsiaalne mõõde

1) Pakutakse kvaliteetset, õigeaegset ja usaldusväärset statistikat, et toetada Euroopa sotsiaalõiguste sammast ja liidu oskuste poliitikat, sealhulgas statistikat tööturu, tööhõive, hariduse ja koolituse, sissetulekute, elamistingimuste, vaesuse, ebavõrdsuse, sotsiaalkaitse, soopõhise vägivalla, deklareerimata töö ja oskuste satelliitkontode kohta;

   uue statistika vajaduse korral tuleks Euroopa statistikasüsteemi raames põhjalikumalt uurida andmete kättesaadavust ja statistika koostamise teostatavust oskuste satelliitkontode ja deklareerimata töö valdkonnas;

2) pakutakse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga seonduvat statistikat;

3) täiendatakse rändestatistikat eelkõige seoses rändajate olukorra ja lõimumisega ning varjupaigataotlejate haridusvajaduste ja kvalifikatsiooniga;

4) arendatakse uusi 2021. aasta järgsete rahva ja eluruumide loenduste programme ja rahvastikustatistikat;

5) pakutakse liidu elanikkonna prognoose ja statistilisi jaotusi ja ajakohastatakse neid korrapäraselt.

Kestlik areng, loodusvarad ja keskkond

1) jälgitakse kestliku arengu eesmärkide saavutamise edusamme;

2) pakutakse Euroopa rohelist kokkulepet toetavat kvaliteetset statistikat, sealhulgas arendades edasi energiastrateegiat, ringmajandust, kliimavaldkonda ja plastistrateegiat toetavat statistikat;

   eelmises taandes toodud valdkondades uue statistika ja näitajate arendamise vajaduse korral tuleks Euroopa statistikasüsteemi raames põhjalikumalt uurida andmete kättesaadavust ning statistika ja näitajate koostamise teostatavust;

3) pakutakse põhilist keskkonnastatistikat ja -näitajaid, sealhulgas jäätmete, vee, bioloogilise mitmekesisuse, metsade, maakasutuse ja maakatte kohta, ning keskkonnamajanduslikku arvepidamist;

4) pakutakse kauba- ja reisijateveo statistikat liidu poliitika toetamiseks;

5) töötatakse välja täiendavad näitajad, et jälgida transpordi mitmeliigilisust ja üleminekut keskkonnasõbralikumatele transpordiliikidele;

6) pakutakse õigeaegseid ja asjakohaseid andmeid ühise põllumajanduspoliitika, ühise kalanduspoliitika ning keskkonna, toiduga kindlustatuse ja loomade heaoluga seotud poliitikavaldkondade vajaduste täitmiseks.

Majanduslik, sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus

1) pakutakse õigeaegseid ja põhjalikke statistilisi näitajaid piirkondade, sealhulgas liidu äärepoolseimate piirkondade, linnade ja maapiirkondade kohta, et jälgida ja hinnata territoriaalse arengupoliitika tõhusust ja valdkondliku poliitika territoriaalset mõju;

2) võetakse laialdasemalt kasutusele georuumilisi andmeid ja integreeritakse georuumiline teabehaldus süstemaatiliselt statistika koostamisse;

3) uuritakse Euroopa statistikasüsteemi raames, kas on võimalik pakkuda ja seejärel toetada järgmise arendamist:

   a) näitajad rahapesuvastase tegevuse kohta;

   b) näitajad terrorismi rahastamise vastase võitluse kohta;

   c) politsei- ja julgeolekuvaldkonna statistika.

Euroopa statistika ja selle väärtuse parem tutvustamine ja edendamine usaldusväärse allikana võitluses väärinfo vastu

1) edendatakse süstemaatiliselt Euroopa statistikat kui usaldusväärset tõendite allikat ning hõlbustatakse faktide kontrollijate, teadlaste ja avaliku sektori asutuste Euroopa statistika kasutamist võitluses väärinfo vastu;

2) tõhustatakse Euroopa statistika koostajate ja kasutajatega peetavat dialoogi, et suurendada ja edendada Euroopa statistika kasutamist, võttes ja viies selleks ellu kõigile liidu kodanikele, sealhulgas ettevõtjatele kasulikke statistilise kirjaoskuse suurendamise meetmeid;

3) hõlbustatakse statistika kättesaadavust ja sellest arusaamist, muu hulgas esitades seda visuaalselt atraktiivsel ja interaktiivsel viisil ja pakkudes nõudmistele paremini kohandatud teenuseid, näiteks tellitavaid andmearuandeid ja iseteenindusel põhinevaid analüüse;

4) arendatakse edasi Euroopa statistika kvaliteedi tagamise raamistikku ja tehakse selle üle järelevalvet, sealhulgas vastastikuste hindamiste kaudu Euroopa statistika tegevusjuhise järgimise kohta liikmesriikides;

5) tagatakse juurdepääs üksikandmetele teadusuuringute eesmärgil kooskõlas määruse (EÜ) nr 223/2009 artikliga 23, järgides andmekaitse ja statistilise konfidentsiaalsuse rangeid standardeid.

Andmerevolutsiooni ärakasutamine ja usaldusväärse aruka statistika kasutuselevõtt

1) kiirendatakse uute digitaalsete andmeallikate kasutuselevõttu mitmete allikatega keskkonnas, et koostada reaalajalähedast ja usaldusväärsetel algoritmidel põhinevat otstarbekohast uut arukat statistikat;

2) töötatakse välja uued lähenemisviisid, et oleks võimalik kasutada eravalduses olevaid andmeid privaatsust tagavate ja turvaliste mitmepoolsete arvutusmeetodite kaudu;

3) edendatakse tipptasemel teadustegevust ja innovatsiooni ametlikus statistikas muu hulgas nii koostöövõrgustike kui ka Euroopa statistikaalaste koolitusprogrammide kaudu.

Laiendatud partnerlused ja statistikaalane koostöö

1) tugevdatakse ESSi partnerlust ja koostööd Euroopa Keskpankade Süsteemiga;

2) edendatakse partnerlust avaliku ja erasektori andmete valdajate ning tehnoloogiasektoriga, et hõlbustada statistika eesmärgil juurdepääsu andmetele, mitmest andmeallikast pärit andmete integreerimist ja uusima tehnoloogia kasutamist;

3) soodustatakse koostööd teadus- ja akadeemiliste ringkondadega, eelkõige seoses uute andmeallikate, andmeanalüüsi ja statistilise kirjaoskuse edendamisega;

4) jätkatakse koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide ja kolmandate riikidega üldise ametliku statistika huvides.

III LISA

LOOMATAUDIDE JA ZOONOOSIDE LOETELU

1) Määruse (EL) 2016/429 artikli 5 lõikes 1, artikli 9 lõike 1 punktides a, b ja c ja artiklis 28 osutatud loomataudid;

2) määruses (EÜ) nr 2160/2003 ja direktiivis 2003/99/EÜ osutatud zoonoosid ja zoonootilise toimega mõjurid;

3) määruses (EÜ) nr 999/2001 osutatud transmissiivsed spongioossed entsefalopaatiad.

IV LISA

NÄITAJAD

Eesmärk	Näitaja
Artikli 3 lõike 2 punktis a sätestatud eesmärgid	1. Uute kaebuste arv kaupade ja teenuste vaba liikumise ja liidu riigihankealaste õigusnormide valdkonnas. 2. Teenustekaubanduse suhtes kehtivate piirangute indeks. 3. Portaali „Teie Euroopa“ külastuste arv.
Artikli 3 lõike 2 punkti a alapunktis ii sätestatud eesmärk	1. Nõuete täitmata jätmiste arv kaupade valdkonnas, sealhulgas veebimüük. 2. Ühiste turujärelevalve kampaaniate arv.
Artikli 3 lõike 2 punktis b sätestatud eesmärk	1. Programmist eeskätt rahvusvahelistumise, digitaliseerimise ja kestlikkuse eesmärgil toetust saavate VKEde ja klastrite ja ettevõtlusvõrgustiku organisatsioonide ning ettevõtlust toetavate organisatsioonide arv. 2. Selliste toetust saanud ettevõtjate arv, kes on sõlminud äripartnerluse. 3. Mentorlussüsteemides ja liikuvuskavades osalevate ettevõtjate, sealhulgas noorettevõtjate, uute ja naisettevõtjate ja muude kindlate sihtrühmade arv.
Artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis i sätestatud eesmärk	1. Liikmesriikides riiklike standarditena rakendatavate Euroopa standardite osakaal Euroopa kehtivate standardite koguarvust
Artikli 3 lõike 2 punkti c alapunktis ii sätestatud eesmärk	1. Liidus heaks kiidetud rahvusvahelise finantsaruandluse ja auditeerimise standardite protsent
Artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis i sätestatud eesmärk	1. Tarbijaindeks.
Artikli 3 lõike 2 punkti d alapunktis ii sätestatud eesmärk	1. Finantsteenuste valdkonnas peetud avalike konsultatsioonide käigus toetusesaajate esitatud seisukohavõttude ja vastuste arv
Artikli 3 lõike 2 punktis e sätestatud eesmärk	1. Edukalt ellu viidud riiklike veterinaar- ja fütosanitaarprogrammide ning sealhulgas loomataudide või taimekahjustajate vastu võetud edukalt ellu viidud erakorralise meetme arv.
Artikli 3 lõike 2 punktis f sätestatud eesmärk	1. Internetis avaldatud statistika mõju: veebis viitamiste ning positiivsete/negatiivsete arvamuste arv